

Бөлім	«Балдәурен» РОСО			
Педагогтың аты-жөні	Майлыбекова З.Ш			
Күні				
Сынып	Қатысушылар саны	Қатыспағандар саны		
Сабақтың тақырыбы	Қазақстанның климатын түзуші факторлар			
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	9.3.2.1 Қазақстан климатын түзуші факторларды талдайды			
Сабақтың мақсаты	<p>. Барлық оқушылар:Климатты қалыптастырушы факторларды талдай алады</p> <p>Оқушылардың басым бөлігі: Қазақстан мен Ресейдің климат қалыптастырушы факторларын анықтап, екі елдің климатына салыстырмалы сипаттама бере алады</p> <p>Кейбір оқушылар: Антропогендік климаттық факторлардың әсерінен Қазақстанның климаты өзгерісін тұжырымдап және оның алдын алу шараларына ғылыми болжам жасай алад</p>			
Бағалау критерийі	<p>Климат құрушы факторлар. Жергілікті жер климатының қалыптасуын анықтайды</p> <p>Климат қалыптастырушы факторлар мен жергілікті жер климатын меңгереді. Шартты белгілерді біледі.Ауа температурасын анықтайды.</p> <p>Диалогке түсіп, тілдік қарым-қатынасқа түседі</p>			
Сабақтың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	<p>Оқушылардың сабаққа қатысын тексеру.</p> <p>1 қатар -(көк түстілер) Сәлем! деп екі қолдарын жоғары көтеріп амандасады</p> <p>2 қатар-(сары түстілер) Наі- деп оң қолдарын көтеріп амандасады</p> <p>Сабақтың тақырыбы мен мақсатымен таныстыру.</p> <p>Миға шабуыл. «Бір қадам алға...» әдісі. Мұғалім өткен материалдарға байланысты сұрақтар қояды.Жауап дұрыс болса, бір қадам алға жылжиды, қате болса, бір қадам артқа шегінеді. Мұғалім үстеліне жеткенше, бірнеше</p>	<p>Оқушы өз жұбын табады</p> <p>Әдіс арқылы қайталау</p> <p>Сұрақ жауап орындайды</p>	Қол шапалақ	дидактикалы қ материалдар

	<p>сұрақ қою арқылы оқушылардың зейінін сабаққа шоғырландырып алады.</p> <p>-Климат деген сөздің мағынасы нені білдіреді?</p> <p>-Климатты зерттейтін ғылым қалай аталады?</p> <p>-Экватордан полюстерге қарай ауа температурасы қалай өзгереді?</p> <p>-Ауа қозғалысының себебі не?</p> <p>-Ауа райын зерттеуде қолданатын құралдар?</p> <p>М: Сабақтың мақсатын талқылау және топтастыру. ЖАДА арқылы реттік сандар үлестіру.</p>			Интерактивті тақ
Ортасы	<p>; Ой шақыру»</p> <p>1.Ауа райы дегеніміз не?</p> <p>2.Климат деген не? Климаттың географиялық ендікпен қандай байланысы бар? 3.Климатқа мұхиттар мен теңіздердің әсері неден байқалады? 5. Ауа массасы деген не? Ауа массаларының қандай түрлері бар?</p> <p>6. Континенттік климат пен теңіздік климаттың айырмасы неде?</p> <p>7. Ауа мен тіршілік иесі арасындағы байланыс туралы не айтасың?</p> <p>8. Ауа райын қалай болжайды? 9. Ауа райын зерттеу не үшін қажет?</p> <p>10.Алдағы ашық, жазда ыстық, қыста аязды, ауа райының белгілері 11.Ауа райы бұзылар алдындағы белгілер</p> <p>Климат дегеніміз не? <u>Ол қандай</u> климат құрушы факторларға тәуелді?</p> <p>Климаттың қалыптасуына географиялық ендік пен жер бедерінің ролі қандай?</p> <p>Оқушыларға сұрақ қояды: Жер бетіндегі тіршілік үшін күннің қандай ролі бар? Күн радиациясы ұғымына анықтама беріп, өлшем бірлігін айтады: Радиация дегеніміз не?</p> <p>Оқушылар Қазақстан климатына негізгі 3 фактор: күн радиациясы, атмосфера циркуляциясы, жердің төсеніш бетінің әсер етуінен қалыптасатынын анықтайды.</p> <p>Күн <u>радиациясы</u> Қазақстандағы ашық және бұлтты күндердің таралу заңдылықтарына байланысты. Солтүстікте жылына орта есеппен 120 ұдайы ашық күн болса, оңтүстікте 260 күн. Ашық күндер саны Қазақстанда Қырымның оңтүстік жағалауы мен Кавказдың Қара теңіз жағалауынан артық. Бұлтты күндер саны орта есеппен солтүстікте 60 күн болса,</p>	<p>Арнайы ресурстар арқылы жаңа тақырыпты талдайды</p> <p>Жұп бойынша Жеке, өзара тақырыпты түсінгендерін мұғалімге қол көтеру арқылы білдіреді</p> <p>Слайдта көрсетілген ресурстарды талқылайды</p>	Смаликтер арқылы ҚБ өзін өзі бағалау	<p>http://ikitap.kz/audiobook/5189-kerqula_atty_kendebaj/5189-kerqula_atty_kendebaj</p> <p>аудиокітап</p> <p>Алты томдық «</p>

оңтүстікте (Балқаш маңында)-10-ақ күн.
 Ауа райының көп жылдар бойы қайталанып отыратын белгілі бір типтерін климат деп атайтынын білесіңдер. Климаттың пайда болуы оның себептеріне байланысты.
 Мұғалімнің сөзі: «Жаратылыстың құшағында, меуерт» себілген көк шатырдың астында,хош иісті жасыл кілем үстінде, күнмен бірге күліп, түнмен бірге түнеріп, желмен бірге жүгіріп, алдындағы малымен бірге өріп, сары сайран далада тұрып өсетін қазақ баласының қиялы жүйрік, өткір, терең болуға тиісті» деп Мағжан Жұмабаев айтқандай ,еліміздің Тәуелсіздіктің туын желбіретіп, ертеңгі күні болашақта елімізді көркейтіп гүлдендіретін, білімдерің арқылы ,тұғырына орнықтыратын, Тәуелсіздік туын нық ұстайтын өздерің болатына сеніміз мол.
 2) Қазақстан қандай климаттық белдеуде орналасқан? Қазақстан аумағының мұхиттардан алыс орналасуы оның климатына қалай әсер етеді? 1) Климат дегеніміз ауа райының көп жылдар бойы қайталанып отыратын типі. Ол жер бедерінің сипаты, мұхиттардың ықпалы, географиялық ендік, ауа массаларының қозғалысы және адам әрекетіне байланысты қалыптасады.
 2) Қазақстан қоңыржай климаттық белдеуінің оңтүстігінде орналасқан. Қазақстанның 4 мұхиттан алшақ жатуы оның континенттік климатының басым болуына әкеледі.
Топтық жұмыс
 1-тапсырма. Мәтінмен жұмыс. **«Ақпараттық карточкалар»** әдісі. (топтық жұмыс)
 Тапсырма: Мәтінді оқи отырып «Қазақстанның климатын түзуші факторлар» тақырыбын оқып, әр топ оқушылары өз ойларын ортаға салады, тақырыпты талдайды.Мәтіннен қарсылас топ оқушыларына сұрақтар құрастырады.

Бағалау критерийі	Дескриптор
Климатты қалыптастырушы факторларды талдайды	Климатты қалыптастырушы факторларды анықтайды. Қазақстанның географиялық

Видеороликтан тақырыпқа сай берілген түсініктерді дамыту арқылы, мәтіндегі тапсырмаларды орындау барысында ой өрісін жетілдіру арқылы бәсекелеседі

Слайдта берілген сұрақ жауапты орындайды
 Сұрақ жауап арқылы сұраққа

ҚБ «Бәрекелді, әттеген-ай»

Бағалау парақшасын толтырады.

ҚБ
Бағдаршам

	орнына климат қалыптастырушы факторлардың әсерін талдайды. Қазақстан аумағында климаттың адамның денсаулығы мен шаруашылық әрекетіне тигізетін әсерін бағамдайды
--	---

ҚБ: мұғалімнің бағалауы (ауызша).

2 – тапсырма: «Температураны өлшеу» әдісі. Жұптық жұмыс.
Көкшетау мен Мәскеу қалалары шамамен бір ендікте орналасқан. Бірақ, Мәскеуге қарағанда Көкшетаудың қысы суық. Себебі неліктен? Қорытынды жаса.

Бағалау критерийі	Дескриптор
Қазақстан мен Ресейдің климат қалыптастырушы факторларын анықтап, екі елдің климатына салыстырмалы сипаттама бере алады	Картадан қалалардың орналасу орнын анықтай алады. Қазақстан мен Ресейдің климатының ерекшеліктерін салыстырмалы талдайды. Картаның көмегімен Қазақстанның климаты шұғыл континетті екендігін дәлелдейді.

Жұптық жұмыс

- 1 Суреттеңіз. «Қазақстанның климат ерекшеліктері».
- 2 Зерттеңіз. «Климат түзуші факторлар».
- 3 . Салыстырыңыз. «Қазақстан мен Солтүстік Қазақстан облысының

жауап береді,
логикалық ойлай
білуі мен сыни
көзқарасы таныта
білу дағдылары
қалыптасады

климатына әсер етуші факторлардың ерекшеліктері мен ұқсастықтары».

Венн диаграммасын толтыру.

4 . Қолданыңыз. «Күннің тіршілікке әсері және Күн радиациясы».

Анықтау қажет:

- Күн радиациясы ұғымын, өлшем бірлігін, оның түрлері (тура, шашыранды, жиынтық, жұтылған, шағылысқан күн радиацияларын);

- климат карталарының көмегімен күн радиациясының таралу ерекшеліктері мен заңдылықтары туралы қорытынды шығарыңыз.

5 . Дауласыңыз немесе қарсыласыңыз. «Семантикалық кесте арқылы тақырып бойынша білімдерін жинақтап, жүйеге келтіру».

Қосымша тапсырмалар:

1 . Солтүстік Қазақстан облысына бір жылда Күннен 1 см^2 ауданға түсетін жылу мөлшерін анықтаңыздар.

Картадан бір жылғы жұтылған күн радиациясының көрсеткіші анықталады.

СҚО ауданы солтүстігінде (90 ккал/см^2), ал оңтүстігінде (100 ккал/см^2)

изосызықтары аралығында орналасқан:

$R_{ж} = (90 + 100) : 2 = 95 \text{ ккал/см}^2$

2. СҚО ауданы солтүстігінде (90 ккал/см^2), оңтүстігінде (100 ккал/см^2)

изосызықтары аралығында орналасқан. Бір жыл ішінде 1 м^2 жерге жұтылған радиация түрінде қандай жылу мөлшері түседі?

$95 \text{ ккал/см}^2 \cdot 10\,000 \text{ см}^2 = 950\,000 \text{ ккал}$.

3 топ. Бір жылда 1 м^2 жерге жұтылған радиация түрінде түсетіндей мөлшерде жылу алу үшін қаншама жоғары сапалы көмір жағу қажет?

(1 кг . жақсы көмір жанғанда $7\,500 \text{ ккал/кг}$ жылу береді). СҚО ауданына бір жылда 95 ккал/см^2 жылу мөлшері түседі.

$950\,000 \text{ ккал} : 7\,500 \text{ ккал/кг} = 127 \text{ кг}$.

Жер бетінің бір га – га түскен бір жылғы жұтылған радиацияның орнын толтыру үшін қаншама жоғары сапалы көмір жағу қажет?

$127 \text{ кг} \cdot 10\,000 \text{ м}^2 = 1\,270\,000 \text{ кг}$ немесе $1\,270 \text{ тонна}$.

Мұншама жүкті тасу үшін, 50 тонна жүк алатын үлкен вагондардың қаншасы керек болар еді?

$1\,270 \text{ т.} : 50 \text{ т.} = 25 \text{ вагон}$.

4 . Картадан Петропавл, Астана, Алматы, Тараз, Шымкент қалаларының

жиынтық күн радиациясының мөлшерін анықтаңыз.
5 п. Бір ендік бойында орналасқан Алматы және Владивосток қалаларында жиынтық радиацияның мөлшері не себептен әр түрлі?

Жаңа тақырыпты бекіту:

1. Қазақстан аумағындағы жиынтық күн радиациясы картасымен жұмыс істеу.

Топпен жұмыс.

I топ- Петропавл, Астана, Қарағанды, Жезқазған, Тараз және Шымкент қалаларының жиынтық күн радиациясының мөлшерін анықтау.

II топ- Қазақстан аумағындағы 66⁰ меридианы бойынша оңтүстіктен солтүстікке қарай жиынтық радиация мөлшері қалай өзгереді?

III топ- Бір ендіктің бойында орналасқан Алматы және Владивосток қалаларында жиынтық радиацияның мөлшері не себептен әр түрлі?

Алынған фактілерді пайдалана отырып жиынтық радиацияның таралу заңдылықтары туралы қорытынды шығару.

Кестені толтыру.

Тақырыптың қорытындысы:

Қазақстанның климаты климат түзуші факторлардың – күн сәулесінің құлау бұрышы, атмосфера циркуляциясы мен жердің беткі қабатының әсерінен қалыптасады.
Қазақстанның солтүстіктен оңтүстікке қарай созылып жатуына байланысты күн радиациясының мөлшері ауытқып отырады. Солтүстікте

Қосымша ақпарат	100 ккал, оңтүстікте				
Саралау – оқушыларға жоспарлайсыз? Қабілеті мен міндетқоюды жоспарлап отырыңыз!	1. 55 жасқа дейін қалай көбірек қолдану көрсетуді 2. Теңіздер мен мұхиттардың алшақтығы, жер бедерінің алуан түрлілігі менгеру деңгейін қалай тексеруді 3. Темдекетіміздің көптеген жерінде континентті және шұғыл континенті жоспарлайсыз!	Бағалау - оқушылардың материалды жер бедерінің алуан түрлілігі менгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?	Денсаулық сақталуы	пен қауіпсіздік техникасының	
	<p style="text-align: center;">Оқушылардың ойлау белсенділігін арттыруға арналған тапсырмалар:</p> <p>1. Өздерінің тұрған жер климатына қандай факторлар әсер ететінін анықтаңдар. Климаттық картаны пайдаланып, жергілікті жердің климатындағы басты ерекшелікті анықтаңдар.</p>				
Сабақтың соңы	<p>. Рефлексия Оқушыларға үш түрлі суреттер көрсетіледі. Үш суреттен біреуін таңдап алып, бүгінгі сабақты түсінгендігін қолдарын көтеру арқылы білдіреді.</p> <p> - толық түсіндім;</p> <p> - сұрақтарым бар.</p> <p> - түсінбедім;</p>		Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен тұжырымдарына байланысты кері байланыс жасайды.		Рефлексия парағы

1. . 2.	Мұғалімнің ауызша кері байланысы	Ақпарат іздестіру кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау
------------	----------------------------------	---

Бөлім	«Балдәурен» РОСО			
Педагогтың аты-жөні	Майлыбекова З.Ш			
Күні				
Сынып	Қатысушылар саны	Қатыспағандар саны		
Сабақтың тақырыбы	Қазақстанның климаттық жағдайы			
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	9.3.2.2 Қазақстанның климаттық жағдайын талдайды			
Сабақтың мақсаты	Қазақстан климаты жайлы түсініктерін қалыптастырады. Теориялық білімдерін өмір мен байланыстырып, қолдана алады.			
Бағалау критерииі	климаттық картадан климат элементтерінің айырмашылығына баға бере алады.			
Сабақтың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	<p>Ұйымдастыру кезеңі -Оқушылармен амандасамын. Оқушылардың зейінін шоғырландыру үшін шаттық шеңберін ұйымдастыру: «Көршіме бір тілек» әдісі бойынша әр оқушы көршілеріне бір сөзбен тілек айтып шығады. -«Қиынды қағаз» әдісі арқылы топқа біріктіремін. 1 топ: «Өзен» 2 топ: «Көл» 3 топ: «Тау» «Миға шабуыл» әдісі бойынша сұрақтар қою Бұрынғы өткен сыныптарды еске түсіру сұрақтары: 1) Климат дегеніміз не? Ол қандай климат құрушы факторларға тәуелді?</p>	<p>Оқушы өз жұбын табады Әдіс арқылы қайталау Сұрақ жауап орындайды</p>	<p>Қол шапалақ</p>	<p>Ұялы телефон Және интернет желілері Кітап</p>

	<p>Климаттың қалыптасуына географиялық ендік пен жер бедерінің ролі қандай?</p> <p>2) Қазақстан қандай климаттық белдеуде орналасқан? Қазақстан аумағының мұхиттардан алыс орналасуы оның климатына қалай әсер етеді?</p>			
<p>Ортасы</p>	<p>Топтық жұмыс</p> <p>1-топ. Климат және ауа райы дегеніміз не?</p> <div data-bbox="414 614 1310 1021" data-label="Diagram"> </div> <p>3-топ. . Қазақстан климатының қалыптасуына қандай факторлар әсер етеді?</p> <p>Бейнелі мысал: “...17-тамыз, таңертеннен жылы болды, біз аулада жеңіл киіммен доп ойнадық. Бір уақытта 10-15 минуттың ішінде аспанды бұлт басып, күннің көзі көрінбей кетті, бір жақтан тұман пайда болды. Ал жарты сағаттан кейін жел тұрып, жаңбыр басталды. Жаңбыр екі күнге созылды...”. (ауа райы) “...Солтүстік Қазақстанда жылдың жылы кезеңі көктем, сәуірдің соңғы</p>	<p>Слайдта көрсетілген ресурстарды талқылайды</p> <p>Видеороликтан тақырыпқа сай берілген түсініктерді дамыту арқылы, мәтіндегі тапсырмаларды орындау барысында ой өрісін жетілдіру арқылы бәсекелеседі</p>	<p>Смаликтер арқылы ҚБ өзін өзі бағалау</p>	<p>Слайдар</p> <p>Ашық сұрап-</p>

аптасынан, яғни 20-22 де басталып мамыр айының соңына дейін созылады, көктем айы қысқа 20-30 күндей болады, салқын және құрғақ болып келеді, осы құбылыс жыл сайын қайталанып отырады...”.

2-топ. Климат пен ауа райының ерекшеліктері мен ұқсастықтары қандай? Венн диаграммасын толтырыңыздар.

«**Ойлан, жұптас, бөліс**» әдісі арқылы мәтінмен жұмыс (оқулық мәтінімен, ресурстармен танысу)

Тапсырма « Кестелер сөйлейді» әдісі

1-тапсырма Берілген сызбаға климат түзуші факторларды жазыңыз.

Климат түзуші факторлар			

Дескриптор:

- Климат түзуші факторларды анықтай алады;
- Түрлерін ажырата алады;

ҚБ қол шапалақтау арқылы бір-бірін бағалайды.

«**Шахмат**» әдісін қолдану арқылы орындайды **ЖЖ**

2-тапсырма Жер беті төсеніштерінің альбедосын анықта

Қар	
	5%
Орман	
	Шөп жамылғысында
35%	
	40%
Күлгін топырақта	
	суда

Слайдта берілген сұрақ жауапты орындайды
Сұрақ жауап арқылы сұраққа жауап береді, логикалық ойлай білуі мен сыни көзқарасы таныта білу дағдылары қалыптасады

ҚБ:
«Баспалдақ» әдісі 1.Білімім төмен
2.Орташа
3.Орташадан жоғары 4. Жоғары
ҚБ: Мұғалім тарапынан жүретін бағалау

жауаптар

	<p>Дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Жер бетінен кері шағылысқан радиацияны сараптай алады; - Жер бетінің жекелеген денелердің шағылыстыру қабілетін атай алады; - Жер бетінің төсеніші альбедосын анықтай алады. <p>ҚБ бағдаршам арқылы.</p> <p>3 – тапсырма. « Кластер » әдісі. ТЖ</p> <p>Климаттық картаны қолданып, Қазақстан территориясына әсер ететін климат түзуші факторларға талдау жасаңыз.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Күн радиациясының республика аумағында таралуын түсіндіріңіз. • Географиялық орнына байланысты климаттың өзгеруін талдаңыз • Жер бедеріне байланысты климаттың өзгеруін талдаңыз <p>Дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Күн радиациясының таралуын анықтай алады; - Географиялық орнының климатқа әсерін сипаттай алады; - Жер бедеріне байланысты климат өзгерісін түсіндіре алады; <p>Тапсырмалар:</p> <p>1- Солтүстік қазақстан облысына бір жылда күннен 1 см² ауданға түсетін жылу мөлшерін анықтаңыздар.</p> <p>Картадан бір жылғы жұтылған күн радиациясының көрсеткіші анықталады. СҚО ауданы солтүстігінде (90ккал/см²), ал оңтүстігінде (100 ккал/см²) изосызықтары аралығында орналасқан:</p> $P_{ж}=(90+100): 2 =95 \text{ ккал/см}^2$ <p>2- СҚО ауданы солтүстігінде (90ккал/см²), ал оңтүстігінде (100 ккал/см²) изосызықтары аралығында орналасқан. Бір жыл ішінде 1м² жерге жұтылған радиация түрінде қандай жылу мөлшері түседі?</p> $95\text{ккал/см}^2 \times 10\,000 \text{ см}^2 =950\,000 \text{ ккал}$ <p>3- Бір жылда 1м² жерге жұтылған радиация түрінде түсетіндей мөлшерде жылу алу үшін қаншама жоғары сапалы көмір жағу қажет? (1 кг жақсы көмір жанғанда 7 500 ккал/кг жылу береді). СҚО ауданына бір жылда 95</p>		«Ауызша мадақтау»	
--	--	--	-------------------	--

ккал/см² жылу мөлшері түседі.

$$950\,000 \text{ ккал} : 7\,500 \text{ ккал/кг} = 127\text{кг}$$

Жер бетінің бір га-ға түскен бір жылғы жұтылған радиацияның орнын толтыру үшін қаншама жоғары сапалы көмір жағу қажет?

$$127 \text{ кг} \times 10\,000 \text{ м}^2 = 1\,270\,000 \text{ кг немесе } 1\,270 \text{ тонна}$$

Мұншама жүкті тасу үшін, 50 тонна жүк алатын үлкен вагондардың қаншасы керек болар еді?

$$1\,270 \text{ т} : 50\text{т} = 25 \text{ вагон}$$

4- Картадан Петропавл, Астана, Алматы, Тараз, Шымкент қалаларының жиынтық күн радиациясының мөлшерін анақтаңыз.

ҚБ. «Екі жұлдыз, бір ұсыныс» әдісі арқылы бағалайды.

Топпен жұмыс.

1- топ Қазақстан аумағындағы жиынтық күн радиациясы картасы арқылы Астана, Жезқазған, Қарағанды, Шымкент, Ақтөбе қалаларының килокалория есебімен алғандағы жылына 1 см-ге келетін жиынтық күн радиациясын анықтаңыз.

2- топ Егер жер бетінде келетін тура келетін радиация 120 Дж/м, ал жиынтық радиация 680 Дж/ м болса, шашыранды радиация қанша болады?

3- топ 660 ккал/см қанша мдж/м болатынын есептеңіз.

III. Бекіту. Мына пікірлермен келісесің бе?

Пікір	Иә	Жоқ
Қазақстан қоңыржай климаттық белдеуде орналасқан		
4 мұхитқа жақын		

	<p>орналасқан</p> <p>Жылдың 4 мезгілі айқын байқалады</p> <p>Жер бетіне түскен күн сәулесінің 20% атмосфера кері шағылыстырады</p> <p>Жаңа жауған қар күн радиациясының 5 % кері шағылыстырады.</p> <p>Тура және шашыранды радиацияның қосындысы жиынтық радиация деп аталады.</p>							
Сабақтыңсоңы	<p>Бағалау: ҚБ жұмысын орындау</p> <p>Екі түрлі түсініктеме күнделігі. Оқушылардан дәптердің бетін (не таратылып берген парақты) ортасынан вертикаль сызықпен бөлу сұралады. Мәтінді оқу барысында олар:</p> <table border="1" data-bbox="389 1217 1249 1444"> <tr> <td data-bbox="389 1217 826 1257">Бөліктің оң жағына</td> <td data-bbox="833 1217 1249 1257">Сол жағына</td> </tr> <tr> <td data-bbox="389 1262 826 1444">Мәтіндегі қатты әсер еткен тұстарды, үзінділерді жазады.</td> <td data-bbox="833 1262 1249 1444">Сол әсер еткен үзінділер жайлы пікір жазады (нені еске түсіреді, себеп-салдары қандай, қандай сұрақ бар т.б.)</td> </tr> </table>	Бөліктің оң жағына	Сол жағына	Мәтіндегі қатты әсер еткен тұстарды, үзінділерді жазады.	Сол әсер еткен үзінділер жайлы пікір жазады (нені еске түсіреді, себеп-салдары қандай, қандай сұрақ бар т.б.)	Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен тұжырымдарына байланысты кері байланыс жасайды.		Рефлексия парағы
Бөліктің оң жағына	Сол жағына							
Мәтіндегі қатты әсер еткен тұстарды, үзінділерді жазады.	Сол әсер еткен үзінділер жайлы пікір жазады (нені еске түсіреді, себеп-салдары қандай, қандай сұрақ бар т.б.)							

--	--

Жалпы бағалау

Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?

1:

2:

Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?

1:

Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

Бөлім	«Балдәурен» РОСО	
Педагогтың аты-жөні	Майлыбекова З.Ш	
Күні		
Сынып	Қатысушылар саны	Қатыспағандар саны
Сабақтың тақырыбы	Қазақстанның климаттық ресурстары	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	9.3.2.3 Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалайды	
Сабақтың мақсаты	<p>Барлық оқушылар: Қазақстан аумағында желдің, атмосфералық қысымның түрлерін біледі Оқушылардың басым бөлігі: Климат картасы арқылы ауа массаларының қозғалыстырына сипаттама беру арқылы картамен жұмыс істеу дағдыларын дамыту.</p> <p>Кейбір оқушылар: Білімді сыныптастарына түсіндіріп оқулықтан тыс ресурстар қоса алады.</p>	
Бағалау критерииі	<p>Топ бірігіп жұмыс істейді; Дәлелдер келтіреді. Оқушылар қазіргі қоғам сұранысына сай өзінің өмірлік іс әрекетінде дербес компьютердің құралдарын қажетті деңгейде</p>	

	қолдануын біледі.			
Сабақтың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	<p>.</p> <p>Оқушылармен амандасу, оларды түгендеу.</p> <p>Қызығушылықты ояту.</p> <p><i>Сабақтың тақырыбы мен мақсатын таныстыру.</i></p> <p><i>«Кім жылдам?» I қатар оқушыларына қойылатын сұрақтар</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Қазақстан климатының қалыптасуына қандай факторлар әсер етеді? 2) Әр жерде неге күн радиациясының түсу ұзақтығы әртүрлі. 3) Жиынтық күн радиациясының келуі қандай факторларға байланысты болатынын ата. 4) Жұтылған радиацияға ықпал ететін негізгі факторларды ата. 	<p>Оқушы өз жұбын табады</p> <p>Әдіс арқылы қайталау</p> <p>Сұрақ жауап орындайды</p>	 <p>«Кіру билеттері»</p>	<p>http://bestreferat.kz/extra_rkd/show/59</p>

<p>Ортасы</p>	<p>Мағынаны таңу. Ой шақыру.</p> <p>Қазақстан аумағының созылып жатуына, сондай-ақ жер бедерінің әртүрлілігіне байланысты температураның таралуы да әркелкі. Ауа температурасының тәулік ішінде, сондай-ақ жыл ішінде ауытқып тұруы бүкіл республикаға тән. Сонымен бірге жазық, аласа таулы бөлікте жылдық және айлық орта температура солтүстіктен оңтүстік бағытқа қарай өзгерсе, биік таулы аймақтарда биікке көтерілген сайын өзгереді. Ауаның орташа жылдық температурасы республиканың жазық және аласа таулы бөліктерінде жылы, солтүстікте температура 0,4°C-тан, қиыр оңтүстікте 13,7°C-қа дейін көтеріледі. Қазақстандағы ең суық ай – қаңтар. Қаңтардағы орташа температура Солтүстікте (Петропавлда) –19°C, ал оңтүстікте (Дарбаза) -1,5°C. Республиканың солтүстік-шығысы төмен температурасымен ерекше, кейбір күндері аяз -54°C-қа дейін барады, ал оңтүстігінде -30°C-тан төмен болуы сирек кездеседі. Қазақстанның ең суық жері – Атбасар өңірі. Мұнда ауа температурасы бір жылдары -57°C-қа дейін жеткен.</p> <p>Биік таулы аймақтарда қаңтар айының орташа температурасының таралуы, жазықтарға қарағанда өзгеше. Қыста Қазақстан ауық әрі құрғақ континентті арктикалық және қоңыржай ендік ауалары мен Сібір антициклоны басым болады. Ауаның төменгі қабатында теріс температуралы жоғары қысым орнайды. Тау алдында, тау аралық қазаншұңқырлар мен өзен аңғарларында құрғақ және ашық ауа райы қалыптасады. Ал салқын төменгі ауаның әсері тимеген тау беткейлерінде биіктеген сайын қыста температура жоғарылайды. Оны температура инверсиясы деп атайды. Биіктеген сайын температураның төмендеу заңдылығының орнына керісінше жоғарылауы төменде жер бетінде ауаның өте суынуымен байланысты. Мысалы, Қапшағайда(430м) қаңтардың орташа температурасы -11,4°C, ал Алматыда (848м) – 8°C шамасында болады. Медеуде (1529м) -4,9°C, Үлкен Алматы көлінде (2511м) -9,5°C-қа дейін қайта төмендейді.</p> <p>Қазақстанның ең жылы айы – шілде. Шілденің орташа температурасы республиканың солтүстікте (Петропавлда) +19°C, ал оңтүстігінде (Дарбаза) +28+30°C. Жазда жылудың таралуына күн сәулесінің түсу бұрышы мен жер бетін қыздыру қарқыны әсерін тигізеді. Сондықтан оңтүстікке барған сайын</p>	<p>Слайдта көрсетілген ресурстарды талқылайды</p> <p>Видеороликтан тақырыпқа сай берілген түсініктерді дамыту арқылы, мәтіндегі тапсырмаларды орындау барысында ой өрісін жетілдіру арқылы бәсекелеседі</p>	<p>Смаликтер арқылы ҚБ өзін өзі бағалау</p>	<p>1. Флипчарт, фломастер</p>
----------------------	---	---	---	--

	<p>ыстық арта түседі. Ең жоғарғы температура солтүстікте +41⁰С, ал оңтүстікте +47⁰С-тан аспайды. Биік таулы аймақтарда жоғары көтерілген сайын шілденің ориаша температурасы төмендейді. Мысалы, Алматыда ол 22,3 С, Медеуде 18,5 С, Күйгенсайда 14,6 С, Үлкен Алматы көлі ауданында 11,4 С болады. Тауларда орташа айлық температураның қоршаған ортаның жылы болатындығына қарамастан, кейбір кездері температура 0 <u>С-тан төмендеп</u>, салқын түсіп, үсік жүретін күндер де кездеседі.</p> <p>Жылдық орташа температуралық ауытқуы (амплитуда) республиканың солтүстігінде 38-40 болса, оңтүстікте ол 30-35. Қазақстанның солтүстігінде температураның тәуліктік ауытқуы едәуір. Қаңтар айының орташа тәуліктік ауытқуы -9 С, ал жазда ол +13 С-қа дейін көтеріледі. Қазақстанның оңтүстігінде орташа тәуліктік ауытқу қаңтар айында -9 С, шілде айында +19 С. Жаздағы ең үлкен тәуліктік ауытқу шөлдерде байқалады, онда 30 С-қа дейін жетеді., Бағалау: ҚБ жұмысын орындау</p> <p>Топпен жұмыс</p> <p>«Ойлан топтас, бөліс» әдісі арқылы Оқулық мәтінімен жұмыстанып жаңа сабақты талдайды.</p> <p>«Дереккөз» әдісті арқылы Евразияның климаттық картасын пайдаланып, картадан көрсетіп, кескін картаға белгілеу.</p> <p>(Бір-бірін тексеру, алмасу)</p> <p>Жаңа тақырыпты анықтады</p> <p>Ауа қысымы және желдер</p> <p>Дәптерге жазады.</p> <p>Оқушылар тыңдайды.</p> <p>1. Әр топ берілген тапсырманы оқып бір-біріне түсіндіреді.</p> <p>2. Әр топ өз тапсырмасы бойынша мәлімет береді.</p> <p>Бағалау.....? «Жұлдызша арқылы»</p>	<p>Слайдта берілген сұрақ жауапты орындайды</p> <p>Сұрақ жауап арқылы сұраққа жауап береді, логикалық ойлай білуі мен сыни көзқарасы таныта білу дағдылары қалыптасады</p>	<p>ҚБ «Бәрежелді, эттеген-ай»</p> <p>Бағалау парақшасын толтырады.</p> <p>ҚБ Бағдаршам</p>	
--	--	--	--	--

Картадан бағыттарын көрсетеді. Кескін картаға түсіреді.

Бас бармақ арқылы бағалау .....???

Әр топқа «Жигсо-І әдісі» арқылы І-топқа ақпараттық коммуникациялық технологияның негізі,

ІІ-топқа Интерактивті тақта мүмкіндігі

ІІІ- топқа Электронды оқулықтардың ерекшелігі парақшалар таратады.

Орындықтың артына мұғалім стикерді жабыстырып қояды.

Тапсырма.

1-2 топ. «Төрт сөйлем» әдісі арқылы негізгі ойды анықтайды:

1.Пікір.

2.Дәлел.

3.Мысал.

4.Қорытынды.

Талқылау.

Топтық бағалау.

Кері байланыс.

1) Ылғалдылық мөлшері жоғары болатын Қазақстанның аймақтарын ата

2) Жаңбырдан кейін көшеде пайда болған шалшықтардың ұзақ уақыт кеппейтіні неліктен?

3) Аязды күні үрлегенде шынының беті неліктен суланады?

4) Мына құбылысты түсіндір: бұлтты күні неге шық түспейді, ал ыстық күннен соң неге шық мол түседі?

5) Бөлмедегі ауаның температурасы 20°C. Егер құрғақ және ылғал термометрлерінің көрсетулерінің айырмасы 5°C болса, психрометрдің

	ылғал термометрі нені көрсетеді?			
Сабақтыңсоңы	<p>Кері байланыс. </p> <p>«Түйін сөз» стратегиясы</p> <p>1- қадам: 10 – ға шейін сандар қиындыларын әзірлеймін.</p> <p>2- қадам: Оқушыларға бір санды таңдауға тиіс екенін түсіндіремін.</p> <p>3- қадам: Оқушылардың сан мен олардың сабақ туралы ой – пікірлерін ұштастыра айтатынын түсіндіремін.</p> <p>4 – қадам: Олар бүгінгі сабақта не түсінді? Бүгінгі сабақ қандай жаңалықтарға толы болды? Алдағы сабаққа ұсынысы қандай? Оқушылар осы сұрақтарға жауап береді.</p> <p>Мысалы, Бір дегенім – білім. Бүгін меннақыл сөздердің мағынасын ашып, орынды қолдануды білдім.</p> <p>Екі дегенім- ертеңге сенім. Осындай нақыл сөздер тұрғанда қазақтың баласы ұлттың тілін, дінін құрметтеп өтеді. Келесі сабақта нақыл сөздерден кітапша жасап әкелсек деген ұсынысым бар.</p>	Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен тұжырымдарына байланысты кері байланыс жасайды.		Рефлексия парағы
Қосымша ақпарат				
Саралау – оқушыларға қалай көбірек қолдау көрсетуді жоспарлайсыз? Қабілеті жоғары оқушыларға қандай міндет қоюды жоспарлап отырсыз?		Бағалау - оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?	Денсаулық пен қауіпсіздік техникасының сақталуы	
1.		Мұғалімнің ауызша кері байланысы	Ақпарат іздестіру кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау	

Бөлім	«Балдәурен» РОСО			
Педагогтың аты-жөні	Майлыбекова З.Ш			
Күні				
Сынып	Қатысушылар саны	Қатыспағандар саны		
Сабақтың тақырыбы	Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар			
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	9.3.2.4 Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың қалыптасуын, таралу аумақтарын картада көрсетіп, сақтану шараларын ұсынады			
Сабақтың мақсаты	Қолайсыз атмосфералық құбылыстардың әсерін анықтай алады. Қолайсыз атмосфералық құбылыстардың себеп-салдарлық байланысын анықтай алады.			
Бағалау критерииі	қолайсыз атмосфералық құбылыстардың түрлерімен танысады. қолайсыз атмосфералық құбылыстарды суреттер бойынша ажыратып, себеп-салдарын анықтайды және топтастырады; Атмосфералық қолайсыз құбылыстардың зияндылығына баға береді. Сақтану жолдарын ұсынады. .Оқушылар қолайсыз атмосфералық құбылыстарды суреттер бойынша ажыратып, себеп-салдарын анықтайды және топтастырады; Атмосфералық қолайсыз құбылыстардың зияндылығына баға береді.			
Сабақтың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	І. «Ұйымдастыру аялдамасы». <i>(сабаққа қажет болған жағдайда «Талап қою/Сұраныс бойынша аялдамасын» ұйымдастыруға болады)</i> Оқушылармен амандасу, сыныпты түгендеу. Оқушыларды топқа бөлу. Сыныпта ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру және тақырыпқа шығу мақсатында «Мига шабуыл» жаттығуы арқылы тақырыпқа шығу. І. Қыста жылымықтан кейін суықтың қайта түсуінен жер бетінің мұз болып	Оқушы өз жұбын табады Әдіс арқылы қайталау Сұрақ жауап орындайды	Қалыптастырушы бағалау Кері байланыс	Ұялы телефон Және интернет желілері Кітап

	<p>катуы (көктайғақ)</p> <p>2. Ыстық күнде, ауаның ылғалдылығы төмен болған кезде жауын-шашынның ұзақ уақыт және елеулі түрде жетіспеушілігі(құрғақшылық</p> <p>3.Қоршаған ауаның орташа плюстік температурасының бірнеше күн бойы 10 және одан да астам градусқа артық болуын айтады.(Қатты ыстық)</p> <p>-Бұл жаттығу/ жұмбақтар сіздерге тақырып туралы қандай ой шақырады?</p> <p>-Бүгін біздің қаламызда қандай ауа райы?</p> <p>-Бүгінгі сабақтың тақырыбы қандай болады деп ойлайсыздар?</p> <p>Тақырыпқа қатысты терминдердің маңыздылығын анықтайды. Тақырыптың өзектілігін анықтайды.</p> <p>Мұғалім қолайсыз атмосфералық құбылыстар жайлы ақпарат және суреттер ұсынады.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Қолайсыз атмосфералық құбылыстарды біледі; 2) Қолайсыз атмосфералық құбылыстарды ажырата алады; 3) Тақырыпқа қатысты терминдерді біледі. 			
<p>Ортасы</p>	<p>Жоспар аялдмасы» Сабақтың тақырыбы және жетістік критерийлермен таныстыру. Лексика мен терминологиямен таныстыру. Жаңа терминдерді дәптерге түсіру. Ағылшын және орыс тілінде аудармасын глоссарий дәптеріне жазу, сонымен бірге мұғалім сабақтың тақырыбын және оның өзектілігін оқушылармен бірге анықтайды.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Қолайсыз атмосфералық құбылыстардың анықтамасын және мағынасын біледі; 2) Қолайсыз атмосфералық құбылыстардың өзектілігін біледі; 3) Тақырыпқа қатысты маңызды терминдерді біледі. <p>Сабаққа қатысты терминалогиямен танысады.</p> <p>«Таныстырылым» (қолайсыз атмосфералық құбылыстарға презентация арқылы анықтама беріп өтемін)</p> <p>Бейнежазба көрсету. Сұрақтарға жауап беру.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қуаңшылықтың себебі неде? 2. Табиғи апаттың салдары қандай болуы мүмкін? 3. Орын алған қуаңшылықтан шешу жолы бар ма ? <p>Топтық жұмыс: «Айналмалы бекет» стратегиясы. (Оқушылар</p>	<p>Арнайы ресурстар арқылы жаңа тақырыпты талдайды</p> <p>Жұп бойынша Жеке, өзара тақырыпты түсінгендерін мұғалімге қол көтеру арқылы білдіреді</p>	<p>Бағалау критерийлер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Ертегідегі негізгі кейіпкерлердің портретін жинақтайды. 2.Кейіпкердің образына қызмет етіп тұрған маңызды әрекеттерін талдайды. 3.Жинақталған ақпараттар негізінде 	<p>Ашық сұрап-жауаптар</p>

	<p>үлестірмелі материалдардағы мәтінмен танысады. Құбылыстардың себеп-салдарлық байланысын анықтап, келесі топтар сақтану жолдарын ұсынады)</p> <p>1-топ: Құрғақшылық 2-топ: Үсік 3-топ: Көктайғақ 4-топ: Шаңды дауыл</p> <p>Топтар арасындағы өзара бағалау: «Ауызша комментарий беру» «Қолайсыз атмосфералық құбылыстар» Оқушыларға сұрақ. Қандай қолайсыз атмосфералық құбылыстарды білеміз?</p> <p>Мұғалім оқушылардың жауабын тындайды, қажет болса түзетін тұрады.</p> <p>Қолайсыз атмосфералық құбылыстардың тұстарын анықтай отырып тақырыптың өзектілігін анықтайды.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Қолайсыз атмосфералық құбылыстардың тұстарын анықтай алады; 2) Қолайсыз атмосфералық құбылыстарды біледі; 3) Қолайсыз атмосфералық құбылыстарды ажырата алады; <p>«Достық аялдамасы» Жұптық жұмыс. Оқушылар оқулықтарын пайдалана отырып үсік, анызақ, көктайғақ, жел, шанды дауылдар, қуаңшылық, құрғақшылық ұғымдарын өздері оқып бір-біріне түсіндіреді. Мұғалім атмосфералық қолайсыз құбылыстардың зияндылығының әр түрлі салаларға (шаруашылыққа, өнеркәсіпке, жолға, баспанаға) әсер етуіне баға берудің жолын көрсетеді.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Қолайсыз атмосфералық құбылыстарды салаларға әкелетін зиян әсерін біледі; 2) Қолайсыз атмосфералық құбылыстарды ажырата алады; 3) Тақырыпқа қатысты терминдерді мағынасын біледі. <p>Оқушылар бір-біріне түсіндіру арқылы түсініксіз тұстарды анықтайды. Бірін-бірі стикер арқылы бағалайды. «Маған ұнады... себебі», «түсінікті болды.....өйткені.....» «түсініксіз болды.....себебі.....»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Атмосфералық қолайсыз құбылыстардың зияндылығын біледі; 	<p>Слайдта көрсетілген ресурстарды талқылайды</p> <p>Видеороликтан тақырыпқа сай берілген түсініктерді дамыту арқылы, мәтіндегі тапсырмаларды орындау барысында ой өрісін жетілдіру арқылы бәсекелеседі</p> <p>Слайдта берілген сұрақ жауапты орындайды Сұрақ жауап арқылы сұраққа жауап береді, логикалық ойлай білуі мен сыни</p>	<p>кейіпкер образына қатысты өз көзқарасын білдіреді</p> <p>Дескрипторлар</p> <p>1. Әр оқушы ертегіден өзіне тиісті кейіпкерлердің портретіне қатысты сөз тіркестері мен сөйлемдерді анықтайды.</p> <p>2. Әр оқушы кейіпкердің ең маңызды үш әрекетін анықтайды</p>	
--	---	---	--	--

	<p>2) Әр түрлі салаларға (шаруашылыққа, өнеркәсіпке, жолға, баспанаға) әсерін біледі. Мұғалім қорытынды жасайды.</p> <p>IV. «Тапсырмалар аялдамасы» Бекіту кезеңі</p> <p style="text-align: center;">Тапсырма №1</p> <p>Жамбыл облысындағы қуаңшылық қаупі қылаң бере бастады. Тындалым дағдысы бойынша тапсырма. Сұрақтарға жауап беру.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Қуаңшылықтың себебінде? 5. Табиғи апаттың салдары қандай болуы мүмкін? 6. Тапсырыстың қандай бөлігі келіп тұр? 7. Орын алған қуаңшылықтан шешу жолы бар ма? Ұсыныс. 8. Оқушылар бір біріне сұрақ қояды. <p style="text-align: center;">Қабылеті жоғары оқушыларға арналған тапсырма.</p> <p><u>Қосымша дифференциациялық тапсырмалар:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Орын алған мәселенің шешу жолын ұсыну. Траншекаралық өзендердің басқа проблемаларын көрсету <p>Кері байланыс. Like of like.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қуаңшылықтың себебін біледі; 2. Видеоны көріп шешу жолын ұсынады; 3. Табиғи апаттың салдары қандай болатынын біледі. <p>Оқушылар қуаңшылықтың себеп салдарын анықтайды, қажет болса мәселенің шешу жолын ұсынады.</p> <p style="text-align: center;">Тапсырма №2</p> <p>Мәтінмен жұмыс. Бұл тапсырма екі кезеңнен тұрады. Бірінші кезеңде (Ауызша) «Стратегия минута» әдісі қолданылады. Мұғалім оқушыларға мәтінді оқымай тұрып үш ашық сұрақ қояды.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мәтіннің тақырыбын анықтаңыз; 2. Қуаңшылықтың кері әсерін сипаттаңыз; 3. Қуаңшылықтың әсерін азайту үшін қандай стратегия қолданылады. 	<p>көзқарасы таныта білу дағдылары қалыптасады</p>	<p>Бағалау парақшасын толтырады.</p> <p style="text-align: center;">ҚБ Бағдаршам</p>	
--	--	--	---	--

Қуаңшылықтың пайда болу себебі, аймақта жауын-шашынның жылдық орта көрсеткіштен төмен мөлшерде түсуі. Қуаңшылық бірнеше жылдар бойы жалғасса да, қысқа мерзімді, бірақ қарқынды қуаңшылық экожүйелерге және жергілікті экономикаға, әсіресе, жайылымдық территориялардың экожүйелері мен экономикасына орасан зор зиян тигізуі мүмкін. Экономиканың нашар дамуымен қатар жүретін қуаңшылық мәселесі, құрғақ жерлердегі жиі кездесетін сценарий болып табылады. Бұл азық түлік қауіпсіздігінің жоқтығының ең негізгі себебі, бірақ саяси орта, ұлттық және аймақтық саясат, ауыл шаруашылығы саласындағы тәжірибе, су айырығын мемлекеттік басқару, сонымен қатар денсаулық сақтау мен тамақтану мәселелері де қуаңшылықтың үдеуіне әсер етеді. Дамушы елдердің құрғақ территорияларында өмір сүретін халықтың көпшілігі табиғи қорларға тәуелді, дәл сол адамдарға баламалы шешімдер жетіспейді және олар азық түлік қауіпсіздігін кепілдендіру үшін қоғамдық қауіпсіздіктің жоқтығын бастарынан кешуде. Қуаңшылық әсерін азайту стратегиясы бірнеше әдістерді біріктіреді, оларға қуаңшылық мониторингі, ақпарат жинақтау, жер пайдалануды тұрақты басқару, ауыл шаруашылығын сақтау және жауын суын жинау жатады.

- 1. Қуаңшылықтың пайда болуын және салдарын біледі;**
- 2. Қуаңшылықтың әсерін біледі;**
- 3. Мәтінді оқып қауіпсіздік шараларын ұймдастырады.**

Мұғалім оқушыларға үш сұрақтың жауабын интерактивті тақтада көрсететеді. (Оқушы өзінің жауабы қаншалықты мұғалімнің жауабына сай болуын көреді, оқушы өзін бағалайды, және сыныптастарының жауаптарын білетін болады)

Екінші тапсырма «Жазбаша» «Формула ПОПСА» әдісі бойынша жүргізіледі. Оқушыларға сұрақ қойылады «Сіз тұратын аймақта қуаңшылық кездесе ме?»

Жауап беруге төрт-бес минут беріледі, мұғалім жауаптарды жинап алады. Оқушылар оқылым дағдысы арқылы мәтінге сараптама жасады. Сараптама жайсай отыра оқу мақсатына қатысты қажетті ақпарат алады. Жауаптарды салыстыру арқылы өзін бағалайды.

Тапсырма № 3

Берілген мәтінді оқып сақтану шараларын ұсын. Жадынама сурет ретінде берілсін.

Мұғалім оқушыларға А-2, А-3 қағаздарын, түрлі түсті қалам таратып береді. Оқушылар қысқы мезгілдегі көктайғақ кезіндегі сақтану шараларын ұсыну қажет. Оқушылар топқа біріктіріледі. (төрт-бес адамнан).

Қыстың көзі қырауда жазатайым сүрініп кетіп, құлап, жарақат алғандардың саны артып кетеді. Осы мезгілде түнгі аяз жердің бетін қатырып, кеше ғана жүріп өткен жолымыз айнадай жарқырап, көктайғаққа айналады.

Мұндайда ғимараттардың алдындағы тепкішектерден алаңсыз адымдау да қатерлі. Жерасты жолдарының тепкішектері аязды күні мұз құрсанып қалса, ол да жаман. Жүргіншілердің табанымен тапталып, көк мұзға айналған аялдама алдында көлікке ілігем деп ұмтылып, оңбай құлап ондалап жатқанды да көрдік.

– Асылы, жалпы ережелерді есте ұстаған жөн. Мысалы, көктайғақта сыртқа шығар кезде, аяқ киіміңізді дұрыс таңдаңыз. Оның өкшесі биік емес, табаны қалың әрі бұдырлы болып келгені жақсы. Ал, көшеде жүргенде жерді нық басып, қолыңызды қалтаға салмай, тепе-теңдікті сақтаған дұрыс. Мұзды жерді айналып өту мүмкін болмаса, мысық табандап, қысқа адыммен жүруге тырысыңыз, – дейді Республикалық травматология және ортопедия ғылыми-зерттеу институтының дәрігері Ертісбай Молдагелдинов. – Қыс басталғалы бері біздің бекетке келіп, алғашқы медициналық көмек алып жатқандардың басымы – көшеде құлап, жарақаттанғандар. Олардың жарасын таңып, гипстеп, күрделілігіне қарай ауруханаға жатқызамыз.

– Түрлі жағдайда қол-аяғы сынып, жарақаттанғандар дәрігер көмегі келіп жеткенше қозғалмай жатуы тиіс. Себебі, сүйек сынғанда, жұмсақ етті езіп, не болмаса қан тамырларын қиып кетуі мүмкін. Біздер ашық жара болса, залалсыздандырып, жарақатын байлап тиісті жерге жеткізем, – дейді Алтынбек Мәмбетов.

Боз кілем үстінде күш сынасқан балуандар қанша жығылса да, ешбір жарақат алмайтыны таң қалдырады. Мамандар да осы спортшылардың тәжірибесіне жүгінгенді жөн санайды. Бар мәселе дұрыс құлай білуде екен. Кейбіреулер «жұмсақ жерге жығылғандар аяқ-қолын шығарып не сын-

	<p>дырып алмайды» деп уәж айтады. Сенбеңіз. Егер дұрыс құлай білсеңіз, қандай биіктен құласаңыз да, еш жарақат алмайсыз.</p> <p>Аяқ астынан аяқ-қолы сынып, сіңірі созылып, не буындары орнынан тайғанды адамның бейнеті деп айтқанмен, соққының қатты болуына өзіміз де кінәліміз. Яғни, құлап бара жатып, жанталасып қолымен жер тіреп қалуға тырысамыз. Нәтижесінде, дененің бар салмағы тірек болған қолға түседі.</p> <p>Мамандардың айтуынша, құлаудың үш түрінің зардабы болмайды. Олар – ішпен түсу, бір бүйірлеп құлау және арқасымен жығылу. Барлық жағдайда сіздің дұрыс шешім қабылдауыңызға небәрі үш секунд қажет. Яғни, қасқағым сәтте қол-аяғыңызды жинап, басыңызды қалқалап үлгеруіңіз керек. Егер қолыңызда ауыр сөмке болса, лақтырып жіберіңіз. Сіз үшін де, сөмке үшін де пайдалы екеніне сосын көзіңіз жетеді. Себебі, адамдар құлап бара жатып өзінің халін емес, сөмкенің жайын ойлайды. Ақыры құлаған екенсіз, онда орныңыздан тез тұрып кетпей, ауыр жарақат алмағаныңызға көзіңізді жеткізіңіз. Жедел жәрдем шақыртып, дәрігер көмегіне жүгініңіз.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көктайғақтың салдарын біледі; 2. Мәтінді оқып қауіпсіздік шараларын ұймдастырады; 3. Жадынама ретінде ұсына алады. <p>Оқушылар өздерінің жұмыстарын таныстырып сынып алдында қорғайды. Мұғалім қажет жағдайда түзеп, жағымды тұстарын көрсетеді. Кері байланыс береді.</p> <p>Қыс мезгілінде орын алатын оқиғалардан сақтану шаралары қарастырылады. Жадынама сурет ретінде беру арқылы қолдану дағдысы қамтылады.</p> <p>Жеке жұмыс: Қалыптастырушы бағалау тапсырмалары</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Құрғақшылық, үсік, бұршақ, көктайғақ ұғымдарын төмендегі суреттермен сәйкестендіріңіз.</i> 2. <i>Өз жеріңізде жиі байқалатын қолайсыз атмосфералық құбылысты атаңыз</i> 3. <i>Қалай пайда болатынын түсіндіріңіз</i> 4. <i>Сақтану жолдарын ұсыныңыз.</i> 			
--	---	--	--	--

	<p>Дескриптор <i>Білім алушы</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ұғымдар мен суреттерді сәйкестендіреді; – өз жерінде болатын қолайсыз атмосфералық құбылыстарды анықтайды; – қолайсыз атмосфералық құбылыстардың пайда болу себебін көрсетеді; – қолайсыз атмосфералық құбылыстардан сақтану жолдарын ұсынады. 			
Сабақтыңсоңы	<p>Ойтолғаныс «3-2-1»</p> <p>Бүгінгі сабақтан алған 3 маңызды ақпарат; Бүгінгі сабақта қиындық тудырған 2 аспекті; Бүгінгі сабақта ұнаған 1 іс-әрекет Кері байланыс «3 минуттық үзіліс»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маған ұнады 2. Маған қиындық туғызды 3. Мен хабардар болдым 4. Мені таңқалдырды <p>Рефлексия «Екі жұлдыз, бір тілек»</p> <p>- Сабақ уақытында орындаған жұмыстарын бағалау үшін білім алушыларға дескрипторлар арқылы өзін-өзі бағалауды жүргізуді ұсынамын.</p>	Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен тұжырымдарына байланысты кері байланыс жасайды.		Рефлексия парағы
Қосымша ақпарат				
Саралау – оқушыларға қалай көбірек қолдау көрсетуді жоспарлайсыз? Қабілеті жоғары оқушыларға қандай міндет қоюды жоспарлап отырсыз?		Бағалау - оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?	Денсаулық пен қауіпсіздік техникасының сақталуы	
3.		Мұғалімнің ауызша кері байланысы	Ақпарат іздестіру кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау	

Бөлім	«Балдәурен» РООО			
Педагогтың аты-жөні	Майлыбекова З.Ш			
Күні				
Сынып	Қатысушылар саны	Қатыспағандар саны		
Сабақтың тақырыбы	Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері			
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	9.3.2.5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды			
Сабақтың мақсаты	қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)			
Бағалау критерииі	Оқушылар қолайсыз атмосфералық құбылыстардың түрлерімен танысады. Оқушылар қолайсыз атмосфералық құбылыстарды суреттер бойынша ажыратып, себеп-салдарын анықтайды және топтастырады; Атмосфералық қолайсыз құбылыстардың зияндылығына баға береді. Сақтану жолдарын ұсынады.			
Сабақтың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	<p>Қызығушылықты ояту үшін миға шабуыл.</p> <p>I. Ұйымдастыру кезеңі Оқушылармен амандасу, сыныпты түгендеу.</p> <p>II. <i>Жер бетіндегі температура +24° С. 7,2 км биіктіктегі температура неше градусқа тең?</i> <i>Шешуі: 7,2*6=43.2 24-43.2=-19.2</i> <i>Жауабы: 7,2 км биіктікте температура -19,2°С</i></p> <p>Бағалау: дұрыс жауап арқылы оқушылар бірін-бірі тексереді, жұлдызша</p>	Оқушы өз жұбын табады Әдіс арқылы қайталау Сұрақ жауап орындайды	Қол шапалақ	Слайд 6-7 Дидактикалық материалдар №1

	<p>арқылы бағалайды.</p> <p>Білімді тексеру кезеңі:\топпен жұмыс\</p> <p>Жетістік критерийлерін болжайды;</p> <p>Жетістік критерийлерімен және дескрипторлармен танысады</p>			
Ортасы	<p>Ой қозғау және тақырыпқа шығу мақсатында <i>«Мизга шабуыл»</i> әдісін қолданамын.</p> <p>1.Қыста жылымықтан кейін суықтың қайта түсуінен жер бетінің мұз болып қатуы (көктайғақ)</p> <p>2. Ыстық күнде, ауаның ылғалдылығы төмен болған кезде жауын-шашынның ұзақ уақыт және елеулі түрде жетіспеушілігі (құрғақшылық)</p> <p>3.Қоршаған ауаның орташа температурасының бірнеше күн бойы 10 және одан да астам градусқа артық болуын айтады. (Қатты ыстық)</p> <p>-Бүгін далада қандай ауа райы?</p> <p>-Бүгінгі сабақтың тақырыбы қандай болады деп ойлайсыздар?</p> <p>Сабақтың тақырыбы және жетістік критерийлермен таныстыру. Лексика мен терминологиямен таныстыру. Жаңа терминдерді үш тілде айту.</p> <p>Ағылшын және орыс тілінде аудармасын дәптерге жабыстыру</p> <p>Таныстырылым» (қолайсыз атмосфералық құбылыстарға презентация арқылы анықтама беріп өтемін)</p> <p>Бейнежазба көрсету. Сұрақтарға жауап беру.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қуаңшылықтың себебі неде? 2. Табиғи апаттың салдары қандай болуы мүмкін? 3. Орын алған қуаңшылықтан шешу жолы бар ма ? <p>Топтық жұмыс: <i>«Айналмалы бекет» стратегиясы.</i> (Оқушылар үлестірмелі материалдардағы мәтінмен танысады. Құбылыстардың себеп-салдарлық байланысын анықтап, келесі топтар сақтану жолдарын ұсынады)</p> <p>Білу және түсіну</p> <p>Берілген мәтіндерді балалар оқып алады.</p> <p>1-топ: Қолайсыз атмосфералық құбылыстар, Қар жауу</p>	<p>Слайдта көрсетілген ресурстарды талқылайды</p> <p>Видеороликтан тақырыпқа сай берілген түсініктерді дамыту арқылы, мәтіндегі тапсырмаларды орындау барысында ой өрісін жетілдіру арқылы бәсекелеседі</p>	<p>Смаликтер арқылы ҚБ өзін өзі бағалау</p>	<p>Слайдар</p> <p>Ашық сұрап-</p>

	<p>2-топ: Нөсер жауын, Нөсер жауында өзінді қалай ұстау керек 3-топ: Құрғақшылық, көктайғақ 4-топ: Үсік, Тұман, Қарлы борандар 5-топ: Шанды дауыл, Аңызғақ желдер, Құйын, 6-топ: Құйын кезінде не істеу керек, Тропиктік циклондар Топтар арасындағы өзара бағалау: «Ауызша комментарий беру» Қолдану Оқулықта берілген тапсырмаларды орындау. 1. Климаттың адам баласының шаруашылық әрекетке қандай әсері бар? 2. Қазақстандағы қандай қауіпті, қолайсыз атмосфералық құбылыстарды білесіңдер? 3. Қазақстан аумағында үсіктің қалыптасу себебі және оның зияны? Түсіндіру. Жеке жұмыс: Қалыптастырушы бағалау тапсырмалары 1.Құрғақшылық, үсік, бұршақ, көктайғақ ұғымдарын төмендегі суреттермен сәйкестендіріңіз. 2. Өз жеріңізде жиі байқалатын қолайсыз атмосфералық құбылысты атаңыз 3. Қалай пайда болатынын түсіндіріңіз 4. Сақтану жолдарын ұсыныңыз. Дескриптор Білім алушы – ұғымдар мен суреттерді сәйкестендіреді; – өз жерінде болатын қолайсыз атмосфералық құбылыстарды анықтайды; – қолайсыз атмосфералық құбылыстардың пайда болу себебін көрсетеді; – қолайсыз атмосфералық құбылыстардан сақтану жолдарын ұсынады. Бағалау: Оқушылар дескрипторларға сүйене отырып, бірін-бірі смайлик арқылы бағалайды.</p>	<p>Слайдта берілген сұрақ жауапты орындайды Сұрақ жауап арқылы сұраққа жауап береді, логикалық ойлай білуі мен сыни көзқарасы таныта білу дағдылары қалыптасады</p>	<p>ҚБ: «Баспалдақ» әдісі 1.Білім төмен 2.Орташа 3.Орташадан жоғары 4. Жоғары ҚБ: Мұғалім тарапынан жүретін бағалау «Ауызша мадақтау</p>	<p>жауаптар</p>
<p>Сабақтыңсоңы</p>	<p>Рефлексия. Оқушылар қиық қағаздарға жазып береді. Сабақта маған не пайдалы болды?</p>	<p>Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен</p>		<p>Рефлексия парағы</p>

	Сабақта маған не қызықты болды? Сабақта маған не қиын болды?	тұжырымдарына байланысты кері байланыс жасайды.		
--	---	---	--	--

Үйге тапсырма	Үйге тапсырма: БАҚ-тан тіл туралы мақала оқып, өз пікірін дайындау
----------------------	---

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
---	---	---

<p><i>Саралау: Оқушылардың тақырыпты теориялық тұрғыда жеңіл меңгеруі үшін және негізгі ойды толық түсінуін қолдау мақсатында мына тәсілдерді пайдаландым:</i></p> <p><i>1. Бейнебаян көру, оқулықпен жұмыстану арқылы «Дереккөздер» арқылы сараладым.</i></p> <p><i>2. Веендиограммасы, бинго әдісі арқылы қарқындылын сараладым.</i></p> <p><i>3. «1 минуттық әңгіме» арқылы әңгіме-диалогқа түседі.</i></p>	<p><i>Сабақ өң бойында оқушыларды алға жетелеу мақсатында, мадақтап, қолдап отырдым. Оларды дескриптор бойынша, смайликтер, «толық ай, жарты ай, жаңа ай», от шашу әдістерін пайдаландым.</i></p>	
--	---	--

<p>Сабақ бойынша рефлексия</p> <p><i>Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?</i></p> <p><i>Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?</i></p> <p><i>Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба?</i></p> <p><i>Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?</i></p>	
---	--

Жалпы бағалау

Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?

1:

2:

Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?

1:

Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

Бөлім	«Балдәурен» РОСО			
Педагогтың аты-жөні	Майлыбекова З.Ш			
Күні				
Сынып	Қатысушылар саны	Қатыспағандар саны		
Сабақтың тақырыбы	Қазақстанның ішкі суларының түрлері			
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	9.3.3.1 Қазақстанның ішкі суларын топтастырады, көрсеткіштерін талдайды және сипаттайды: өзендер мен көлдер, мұздықтар мен мәңгі тоң, жерасты сулары			
Сабақтың мақсаты	Барлық оқушылар: Жаңа білімді меңгереді Қазақстанның ішкі суларын атай алады. Қазақстанның ішкі суларын картадан көрсете алады.			
Бағалау критерииі	Оқушылардың басым бөлігі: Тақырыпты түсініп,тындап,жетекші сұрақтар арқылы талқылайды. Қазақстанның өзендерінің ірі алаптары,өзен жүйесінің ерекшелігі, қоректену режимі мен жылдық ағыны туралы оқушыларда түсінік қалыптасады, жер бедері, тау жыныстары мен өзен ағысы сипаттарының байланысын түсініп,өзендердің суға молығуы және өзенге сипаттама беру тәсілін меңгереді.			
Сабақтың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	1. Салемдесу. 2.Оқушыларға жағымды орта қалыптастыру.	Оқушы өз жұбын табады Әдіс арқылы қайталау	Қол шапалақ	дидактикалы қ материалдар .

	 <p>«Сағат бойынша достар» тренингі Мұғалімоқушыларды мозайка әдісі арқылы топқа бөледі. Топ басшысы тағайындалып, бағалау парағы таратылады.</p> <p>1. Оқушылармен амандасу, түгендеу 2. Топқа бөлу. «Мозайка» әдісі арқылы I топ: " Өзен жүйелері және өзен алаптары " II топ: " Өзен суының шығыны және жылдық ағыны ". III топ: " Өзендердің қоректенуі мен режимі ".</p>	Сұрақ жауап орындайды		Интерактивті тақ
Ортасы	<p>1- ; топ " Өзен жүйелері және өзен алаптары "тобы. «Сөздер банкасы»әдісі бойынша .Берілген мозайканы біріктіру арқылы оқушылар үйге берілген тапсырмаға жауап береді. 2-топ . "Өзен суының шығыны және жылдық ағыны " «Венн диаграммасы» әдісі бойынша оқушылар салыстырады. <u>Қолайсыз атмосфералық құбылыстар.</u> «Шанды дауыл» және «Боран» екі түсініктің ұқсастығы мен айырмашылығын анықтаңдар? Үсік пен Көктайғақ салыстыру. 3- топ " Өзендердің қоректенуі мен режимі " «Конверттегі сұрақтар» арқылы тексеру: 1.Қазақстан аумағы қандай климаттық белдеуде орналасқан?. (Қазақстан қоңыржай климаттық белдеуде орналасқан, жылдың 4 мезгілі де айқын байқалады) 2.Қазақстан климатының типі қандай? (шұғыл континентті, жазы ыстық, қысы өте суық)</p>	<p>Арнайы ресурстар арқылы жаңа тақырыпты талдайды Жұп бойынша Жеке, өзара тақырыпты түсінгендерін мұғалімге қол көтеру арқылы білдіреді</p> <p>Слайдта көрсетілген</p>	Смаликтер арқылы ҚБ өзін өзі бағалау	http://ikitap.kz/audiobook/5189-kerqula_atty_kendebaj/5189-kerqula_atty_kendebaj аудиокітап Алты томдық «

	<p>3. Қазақстанның климатын қандай ауа массаларының типтері қалыптастырады, әсерін тигізеді? (арктикалық, қоңыржай, тропиктік ауа массалары)</p> <p>4. Ең ыстық және ең суық ауа температурасы тіркелген аймақ, елді мекен қай жерде</p> <p>Өткен материалды еске түсіріп, жаңғыртуды іске асырады. Оқушылар өзінің деңгейіне байланысты сұрақтарға жауап береді. Топтар бір бірін бағалайды .</p> <p>Тақырыпқа шығу: Интерактивті тақтадан өзендер туралы видео көрсетіп оқушыларға бүгінгі сабағымыздың тақырыбы не жайында болмақшы екендігі жайында сұрақ қоямын. Оқушылардың Қазақстан өзендері тақырыбы бойынша не білетіндіктерін сұрай отырып жаңа сабақты түсіндіремін...</p> <p>Жаңа сабақтың мазмұнын меңгерту үшін сыни тұрғыдан ойлаудың №2 «Еркін талқылау» әдісі арқылы 3 топқа тапсырма беріледі.</p> <p>1 топ. " Өзен жүйелері және өзен алаптары "</p> <p>бойынша постер жасайды</p> <p>2 топ</p> <p>Топ: " Өзен суының шығыны және жылдық ағыны "</p> <p>«Балық» скелеті әдісі арқылы түсіндіреді.</p> <p>Балықтың басына: зерттелетін , қаралатын, талқыланатын тақырып жазылады.</p> <p>Оң жақ қабырға сүйектеріне: анықтаған проблема себептері, тақырыптың негізгі мазмұндары мен түсініктері жазылады.</p> <p>Сол жақ қабырға сүйектеріне: проблемаларды шешу жолдары, қарама-</p>	<p>ресурстарды талқылайды</p> <p>Видеороликтан тақырыпқа сай берілген түсініктерді дамыту арқылы, мәтіндегі тапсырмаларды орындау барысында ой өрісін жетілдіру арқылы бәсекелеседі</p> <p>Слайдта берілген</p>	<p>ҚБ «Бәрекелді, әттеген-ай»</p> <p>Бағалау парақшасын толтырады.</p> <p>ҚБ Бағдаршам</p>	
--	--	---	--	--

	<p>қайшылық тудырушы кедергілер жазылады. Балықтың құйрығына: анықталған жұмыстың нәтижесі мен талданған тақырыптың қорытындылау сұрағына жауап жазылады. 3 топ . " Өзендердің қоректенуі мен режимі " «Куббизм» әдісі арқылы талқылайды. Әр тапсырманы орындап, әртүрлі шешімдерді бір ойға шоғырландырады. Зерттеңіз 1. Өзенге Суреттеу 1.Қазақстанда ішкі сулар қалай таралған? Қарсы шығыңыз 1. Қазақстанның ішкі сулары қалай ластануда? 2. Экологиялық жағдайы? Қолданыңыз 1. Қазақстанның ішкі суларын қалай тиімді шаруашылықта пайдалануда? -Тақырыптағы жаңалықтарын анықтап, жағымды жақтарын зерделейді. Басбармақ арқылы бағалауды тапсырамы №3Шығармашылық топтық тапсырма Өзен аты: 1.Өзеннің материктегі орны, алабы 2.Өзен қайдан бастау алады, қайда құяды? 4.Өзеннің қоректену көздері 5.Шаруашылық маңызы.өзендердің бүгінгі күндегі экологиялық жағдайы. Әр топқа бір өзеннен бөліп беремін сол бойынша жазып шығады. 1топ Ертіс 2 топСырдария 3топ Жайық №4«Серпілген сауал» әдісі</p>	<p>сұрақ жауапты орындайды Сұрақ жауап арқылы сұраққа жауап береді, логикалық ойлай білуі мен сыни көзқарасы таныта білу дағдылары қалыптасады</p>		
--	--	--	--	--

Тақырыптың түсіну деңгейін арттыруға және талқылау дағдыларын дамытуға қол жеткізу үшін сыныптағы оқушылардың арасында сұрақтарды лақтырамын.

- 1) Ішкі суларға не жатады?
- 2) Қазақстан аумағындағы қандай өзендерді білесіңдер?
- 3) Өзен жүйесінің ерекшеліктері қандай болады?
- 4) Қазақстанның аумағында қанша өзен бар?
- 5) Өзеннің бір жыл бойында аққан су шығыны қалай аталады?
- 6) Биік таулы өзендер неліктен қар және мұздықтармен қоректенеді?

«Борт журналы» - 5 минут

Мақсаты:

Берілген тақырып бойынша мәтіннің түйінді ойларын оқушылар өздерінің «Борт журналына» енгізеді.

Тапсырма: Үш топқа үш түрлі мәтін беріледі.

1-топ: Зайсан көлі

2-топ: Алакөл көлі

3-топ: Балқаш көлі

Берілген тақырып бойынша маған не белгілі? Мен не білемін?	Мәтіннен қандай жаңалық туралы білдім?

Критерий:

- Мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтайды;
- Көлдер туралы негізгі ақпараттарды теріп жазады;
- Көлдердің орналасқан орны, қандай өзендер құятыны туралы

	<p>мәліметтермен танысады.</p> <p>Дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зайсан көлі туралы негізгі ақпараттарды анықтай алады; - Алакөл туралы негізгі ақпараттарды теріп жаза алады; -Балқаш көлі туралы аңыздан көлдің атауына байланысты мәліметпен танысып біледі; -Көлдің Қазақстанның қай аймақта орналасқанын анықтай алады; - Көлге қандай өзендер құятыны туралы ақпаратты біле алады. <p>ҚБ: 2 минут</p> <p>«Аспазшы» стратегиясы</p> <p>..... қанағаттандым.</p> <p>..... аса қанағаттанбадым.</p> <p>..... қорыта алмадым.</p> <p>Егер .... қоссаңыз дәмі тіл үйретін (немесе керемет) болар еді.</p> <p>«ПОПС формуласы» әдісі – 5 минут</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Менің ойымша, ... 2. Себебі, мен оны былай түсіндіремін ..... 3. Оны мен мына фактілермен, мысалдармен дәлелдей аламын ..... 4. Осыған байланысты мен мынадай қорытынды шешімге келдім..... <p>Тақырыбы: «Біз Балқаш көлін қалай туристік орталыққа айналдырамыз?»»</p> <p>Тапсырма:</p> <p>Есімдіктерді зат есім, сын есімнің орнына қолдана отырып жауап жазу, оқу.</p> <p>Критерий:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Әр оқушы берілген сұрақтарға өз бетінше жауап жазады; ➤ Дәлелін, қорытынды пікірін ашық айтады. <p>Дескриптор:</p>			
--	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Сұрақтарға толық әрі нақты жауап жаза алады; ➤ Оқушылар өз ойларын ашық жаза алады. 			
Сабақтыңсоңы	<p>Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</p> <p>«Бес саусақ» әдісі</p> <p>Бағалау: бес бармақ арқылы бағалау. Түстер арқылы бағаладым. Өз өзін бағалау, Мадақтау арқылы қалыптастырушы бағалау</p>	Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен тұжырымдарына байланысты кері байланыс жасайды.		Рефлексия парағы
Қосымша ақпарат				
Саралау – оқушыларға қалай көбірек қолдау көрсетуді жоспарлайсыз? Қабілеті жоғары оқушыларға қандай міндет қоюды жоспарлап отырсыз?		Бағалау - оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?	Денсаулық пен қауіпсіздік техникасының сақталуы	
4. . 5.		Мұғалімнің ауызша кері байланысы	Ақпарат іздестіру кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау	

Бөлім	«Балдәурен» РОО	
Педагогтың аты-жөні	Майлыбекова З.Ш	
Күні		
Сынып	Қатысушылар саны	Қатыспағандар саны
Сабақтың тақырыбы	Қазақ гидронимдері	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	9.3.3.2қазақ гидронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады	
Сабақтың мақсаты	<p>Барлық оқушылар: Қазақстан Республикасының Жер бедерінің қалыптасуы мен даму заңдылықтары туралы білімдерін дамытады.</p> <p>Оқушылардың басым бөлігі: Қазақстанның қазіргі жер бедеріні қандай күштердің әсерінен қалыптасқанын біледі; жаңа тектоникалық қозғалыстар дегенді түсінеді жер сілкіну кестесі мен оның күштерін анықтайды; сейсмикалық аудандастыру картасына қарап жер сілкірудің таралған аудандарын талқылайды; өз өлкелеріндегі сейсмикалық аудандар туралы болжам айтады</p> <p>Кейбір оқушылар: Қазіргі жер бедері қалай қалыптасқанын үйренеді Постер қорғайды. Картаны оқиды, кестелермен жұмыс жүргізеді, талдайды саралайды,өз ойын жүзеге асырады,білген білімдерін өмірге жаратады.</p>	
Бағалау критерииі	қазақ гидронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады Ішкі суларының ерекшеліктерін анықтайды	

Сабақтың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	<p>Қазақстанның ішкі суларының географиялық орнын картадан анықтау.</p> <p>Шаттық шеңбері: Сәттілік тілеу</p> <p>. I. Ұйымдастыру кезеңі:</p> <p>Үй тапсырмасын «Конверт- сұрақ» әдісі арқылы сұраймын.</p> <p>I топ</p> <p>1 Қазақстанның қай аумағында жылу мол түседі?</p> <p>2 Қандай жылу сүйгіш дақылдарды білесіңдер?</p> <p>3 Орталық Қазақстанда градус 10 жоғары болса , қандай дәнді дақылдар өсіріледі?</p> <p>II топ</p> <p>1Қазақстанда қандай ауыл шаруашылық дақылдары өсіріледі?</p> <p>2Климат шаруашылық әрекетіне қалай әсер етеді ?</p> <p>3 Өз өңірінде қандай дақылдар өсіріледі?</p> <p>III топ</p> <p>1 Қазақстанның орталағында климат қандай?</p> <p>2Қазақстанның оңтүстігінде өсімдіктердің өсіп- өңуі қанша күнге созылады?</p> <p>3 Солтүстікте қанша күнде өсіп - өнеді?</p> <p>/</p>	<p>Оқушы өз жұбын табады</p> <p>Әдіс арқылы қайталау</p> <p>Сұрақ жауап орындайды</p>	<p>Қол шапалақ</p>	<p>Ұялы телефон</p> <p>Және интернет желілері</p> <p>Кітап</p>
Ортасы	<p>Тақырыпты оқып шығу (7 минут) заңдылығын анықтаңыз.</p> <p><i>.Географиялық атаулардың номинациялық негіздерін география ғылымы тұрғысында зерттеу.</i> Номинация (аталыну) адамның қоршаған ортаны танып-білуімен, яғни орта туралы ақпарат жинақтауымен ұдайы қатар жүретін құбылыс. Адам неғұрлым өзі өмір сүретін табиғи ортаны танып-білсе, соғұрлым оның өзін қоршаған нысандарды атауы жіктелген сипат ала түседі. Белгілі ономаст Е.А.Керімбаев топонимияны географиялық орта мен халықтың шаруашылық және мәдени өмірінің сан қырлары бейнеленген</p>	<p>Слайдта көрсетілген ресурстарды талқылайды</p> <p>Видеороликтан тақырыпқа сай</p>	<p>Смаликтер арқылы ҚБ өзін өзі бағалау</p>	<p>Слайдар</p>

	<p>код жүйесі ретінде сипаттайды.</p> <p>Ғалым топонимдер құрамындағы географиялық ақпаратты түрлі сала ғалымдары әр түрлі әдістер мен тәсілдер көмегімен ашуы керек деп есептейді. Номинация ұстанымдарын зерттеу Қазақстандағы географиялық топонимика үшін жаңа, жемісті бағыт болып табылады.</p> <p><i>.Топонимдердің ландшафтық шоғырлануын зерттеу проблемасы.</i> Топонимдер - ландшафтың «тілі». Таралу ареалы бірнеше географиялық зонаны қамтитын кейбір географиялық атаулар жергілікті ландшафт сипатына қарай әр түрлі өзіндік мағынаға ие болады. Бұл құбылысты зерттеу географиялық топонимикада семантикалық зерттеулерге сүйенетін ландшафттық топонимика атты жаңа бағыттың қалыптасуына алып келді. Осы бағыттың терминдер жүйесі енді қалыптасу үстінде. Бұл бағытты дамыту үшін еліміз географтары жан-жақты топонимикалық зерттеулер жүргізуі тиіс. Мысалы, қобы термині Қазақстан аумағында 24 атауға негіз болған.</p> <p>7.Географиялық бағыттағы топонимиканың келесі бір зерттеу проблемасы- <i>аймақтық топонимикалық жүйелердің кеңістіктік және құрылымдық заңдылықтарын зерттеу.</i> Топонимика ғылымында қазіргі кезде географиялық атауларды зерттеу көбінесе жүйелік негізде жүзеге асырылады. «Топонимиялық жүйе» ұғымының шеңберіне географиялық атаулардың қалыптасу процесінде заңды түрде қайталанып отыратын ерекшеліктер мен белгілердің жиынтығын енгізеді. Топонимикадағы «жүйе» терминін тек лексикалық бірліктер мен олардың арасындағы өзара байланыстар мен қатынастар түрінде ғана емес, осы бірлестікті құрайтын бөліктердің заңдылыққа сәйкес орналасу, қызмет ету біртұтастығы, синтезі ретінде ұғыну қажет.</p> <p>1.Өзін-өзі бағалау</p>	<p>берілген түсініктерді дамыту арқылы, мәтіндегі тапсырмаларды орындау барысында ой өрісін жетілдіру арқылы бәсекелеседі</p> <p>Слайдта берілген сұрақ жауапты орындайды Сұрақ жауап арқылы сұраққа жауап береді, логикалық ойлай</p>		<p>Ашық сұрап-жауаптар</p>
--	---	--	--	----------------------------

Нені білдім,
нені үйрендім,
нені орындай алмадым.
Мен неге көңлім бөлуім керек..

-тапсырма

"Кім жылдам?" арқылы әдісі арқылы топтарға географиялық объектілер беріледі. Географиялық объектілердің географиялық орнын картадан көрсету..

1 топқа Каспий, Байкал, Танганьика, Ыстық көл, Жайсаң, Балқаш, Арал

2 топқа Шардара, Қапшағай, Бұқтырма, Алматы, Жамбыл, Оңтүстік Қазақстан.

3 топқа- Алтай, Жетісу алатау, Тянь- Шань, Іле Алатауы, Корженевский мұздығы, Антркатида, Гренландия

4 топқа- Ертіс, Есіл, Жайық, Сырдария, Іле, Шу, Солтүстік мұзды мұхит, Каспий, Балқаш, Алакөл.

Дескриптор
Картадан географиялық объектілерді көрсете алады.
Географиялық объектілердің ерекшеліктерін сипаттай алады.

Өзара топтық бағалау "Бас бармақтар" әдісі арқылы бағалап барады.

Жаңа сабақ бекіту

3тапсырма

«РАФТ стратегиясы» әдісі арқылы оқушы бір объектіні алып, сол рольге еніп өз ойын жазады. Бұл кезде ішкі сулар туралы ойын жазбаша жазады.

Дескриптор
Ішкі судың ерекшеліктерін сипаттай алады
Өз ойын жеткізе алады

Өзара топтық бағалау "Бас бармақтар" әдісі арқылы бағал

білуі мен сыни көзқарасы таныта білу дағдылары қалыптасады

ҚБ:
«Баспалдақ»
әдісі 1.Білім
төмен
2.Орташа
3.Орташадан
жоғары 4.
Жоғары
ҚБ: Мұғалім
тарапынан жүретін бағалау «Ауызша мадақтау

	Сабақты бағалау. Екі жұлдыз, бір тілек							
Сабақтың соңы	<p>Екі түрлі түсініктеме күнделігі. Оқушылардан дәптердің бетін (не таратылып берген парақты) ортасынан вертикаль сызықпен бөлу сұралады. Мәтінді оқу барысында олар:</p> <table border="1" data-bbox="392 507 1249 732"> <tr> <td>Бөліктің оң жағына</td> <td>Сол жағына</td> </tr> <tr> <td>Мәтіндегі қатты әсер еткен тұстарды, үзінділерді жазады.</td> <td>Сол әсер еткен үзінділер жайлы пікір жазады (нені еске түсіреді, себеп-салдары қандай, қандай сұрақ бар т.б.)</td> </tr> </table>	Бөліктің оң жағына	Сол жағына	Мәтіндегі қатты әсер еткен тұстарды, үзінділерді жазады.	Сол әсер еткен үзінділер жайлы пікір жазады (нені еске түсіреді, себеп-салдары қандай, қандай сұрақ бар т.б.)	Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен тұжырымдарына байланысты кері байланыс жасайды.		Рефлексия парағы
Бөліктің оң жағына	Сол жағына							
Мәтіндегі қатты әсер еткен тұстарды, үзінділерді жазады.	Сол әсер еткен үзінділер жайлы пікір жазады (нені еске түсіреді, себеп-салдары қандай, қандай сұрақ бар т.б.)							

Бөлім	«Балдәурен» РОСО			
Педагогтың аты-жөні	Майлыбекова З.Ш			
Күні				
Сынып	Қатысушылар саны	Қатыспағандар саны		
Сабақтың тақырыбы	Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру			
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	9.3.3.3 Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға береді			
Сабақтың мақсаты	<p>Оқушылардың барлығы орындай алады: еліміздегі су қорының жағдайын бірлесе анықтап, талдай отыра кестеге түсіреді. Кестеде берілген ақпаратты талдайды, күшейткіш үстеулерді қолдана отыра, жетекші сұрақтар арқылы баға береді.</p> <p>Оқушылардың көпшілігі орындай алады: Қазақстанның жер қойнауында кездесетін табиғат байлықтары пайдалы қазбалар түрлері мен таралуы, өзге елдермен салыстырғандағы қоры, жер қоры, жарамды жерлер оларды пайдалану, су байлығы шаруашылықтағы маңыздылығы мен еліміздегі таралған өсімдіктер мен жануарлар дүниесіне талдау жасау.</p> <p>. Оқушылардың кейбірі орындай алады: Кестеде берілген ақпаратты талдап, толықтырады, күшейткіш үстеулерді қолдана отыра, деректерді өз бетінше бағалап, өзгерістер енгізе алады. Өз көзқарастарын білдіре алады.</p>			
Бағалау критерииі	Қазақстанның минералды ресурстары, жер су және биологиялық ресурстарды пайдаланылуына қарай түсінеді Еліміздегі су қорының жағдайын анықтап, кестеде берілген ақпаратты талдайды Күшейткіш үстеулерді қолданып, баға береді			
Сабақтың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар

<p>Басы</p>	<p>. Қызығушылықты ояту үшін миға шабуыл.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Суреттердің қиындыларын біріктіріп, топтарға бірігеді; • Суреттерінде не бейнеленгенін сипаттайды • Берілген суреттерді біріктіріп, мәтін құрастырады. <p>Оқу мақсатымен, тілдік мақсатпен танысады; Жетістік критерийлерін болжайды; Жетістік критерийлерімен танысады.</p> <p>Кластер құру</p>	<p>Оқушы өз жұбын табады Әдіс арқылы қайталау Сұрақ жауап орындайды</p>	 <p>«Кіру билеттері»</p>	<p>http://bestrefe.rat.kz/extra_rkd/show/59</p>
<p>Ортасы</p>	<p>Мақсаты: Оқушылар су қорының жағдайын анықтайды Тыңдалым алды тапсырмасы: Тақтаға не плакатқа «Су ресурстарын қалай қорғауға болады?» деген сұрақ жазылады, оқушылар осы сұраққа өз жауаптарын береді, осы «5 сұрақ» әдісі арқылы оқушылардың осыған дейінгі білімдері мен жаңа тақырыппен байланыс орнатылады.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;">Қалай?</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;">Қалай?</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;">Қалай?</div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center; margin-top: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;">Қалай?</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;">Қалай?</div> </div> <p>Мысалы, Су ресурстарын қалай қорғауға болады? Суды үнемдеу керек. Суды қалай үнемдеу керек? Үйде, жұмыста кранды ашық қалдырмау керек.</p> <p>Тыңдалым кезіндегі тапсырма: Мақсаты: Мәтіннің негізгі ойын түсінеді, еліміздегі су қорының жағдайын анықтап, кестеге түсіреді</p> <p>Су ресурстарын қорғау Су ресурстарын қорғау және рационалды пайдалану мәселесі адамзат үшін өмірлік маңызды мәселе болып табылады. Табиғаттағы су айналымының арқасында жердегі су ресурстары таусылмайды. Алайда планетамыздың кейбір бөліктерінде табиғи жағдайлардың жағымсыз болуына байланысты тұщы су ресурстары жеткіліксіз.</p> <p>Қазақстан жер региондарының ішіндегі сумен аз қамтамасыз етілген</p>	<p>Слайдта көрсетілген ресурстарды талқылайды</p> <p>Видеороликтан тақырыпқа сай берілген түсініктерді дамыту арқылы, мәтіндегі тапсырмаларды орындау барысында ой өрісін жетілдіру арқылы бәсекелеседі</p>	<p>Смаликтер арқылы ҚБ өзін өзі бағалау</p>	<p>1. Флипчарт, фломастер</p>

елдердің қатарына жатады. Сумен қамтамасыздандыру деңгейі бойынша ол ТМД елдерінің ішіндегі ең соңғы орынды алады.

Республиканың су шаруашылығы мәселелері тек **жер беті суларын шектеп пайдалану және жер асты суларының ресурстарын меңгеру** есебінен ғана шешілуі мүмкін. Елімізде жалпы су пайдаланудың 9% жер асты суларының үлесіне тиеді, біздің ойымызша, оны 25% дейін көтеруге болады.

Су ресурстарын пайдалану және оларды қорғаудағы **заңды құжаттардың** бірі – 2003 жылы қабылданған «Су кодексі». Оның мақсаты: **Су қатынастарының ұйымдастырушылық, экологиялық, экономикалық және әлеуметтік негіздерін айқындайды және Қазақстан Республикасының су қорын пайдалану мен қорғаудың тиімділігін арттыруға бағытталған.**

Жалпы мазмұнын түсінуге арналған сұрақтар:

Аудиоматериалды алғаш рет тыңдайды.

1. Тыңдалым мәтіні не туралы?
2. Онда қандай мәселеге ерекше тоқталып өтті?
3. ҚР суды қорғау мәселесін шешу үшін қандай Заң қабылданған?
4. Оның мақсаты қандай?

Сөздікпен жұмыс:

Таусылмайды, табиғи жағдайлар, жеткіліксіз, аз қамтамасыз етілген, сумен қамтамасыздандыру, жер беті сулары, шектеп пайдалану, жер асты сулары, меңгеру, шешілу мүмкін, заңды құжат, тиімділігін арттыруға бағытталған

Берілген сөз тіркестер мен сөздердің мағынасын топта талқылап, түсініктеріңізді кестеге толықтырыңыздар

таусылмайды	
	недостаточно
аз қамтамасыз етілген	
	подземные воды
жер беті сулары	
сумен қамтамасыздандыру	

Слайдта берілген сұрақ жауапты орындайды
Сұрақ жауап арқылы сұраққа жауап береді, логикалық ойлай білуі мен сыни көзқарасы таныта білу дағдылары қалыптасады

ҚБ «Бәрекедді, әттеген-ай»

Бағалау парақшасын толтырады.

	ЭКОНОМНО ИСПОЛЬЗОВАТЬ
	УСВОИТЬ
Занды құжат	
табиғи жағдайлар	
	ЭФФЕКТИВНОСТЬ

Жауаптар кілті беріледі, топ хатшылары немесе деңгейі жоғары оқушылар өзара бағалайды

Нақты мәлімет алуға арналған сұрақтар:

Аудиоматериалды екінші рет тыңдайды.

1. Су ресурстарын қорғау және рационалды пайдалану мәселесі адамзат үшін қандай мәселе болып табылады?
  2. Табиғаттағы **ненің** арқасында жердегі су ресурстары **таусылмайды**?
  3. Планетамыздың кейбір бөліктерінде **қандай жағдайлардың** жағымсыз болуына байланысты тұщы су ресурстары **жеткіліксіз**?
  4. Қазақстан жер региондарының ішіндегі немен **аз қамтамасыз етілген** елдердің қатарына жатады?
  5. Сумен қамтамасыздандыру деңгейі бойынша ол ТМД елдерінің ішіндегі нешінші орынды алады?
  6. Республиканың су шаруашылығы мәселелері қандай суларды **шектеп пайдалану** шешілуі мүмкін.?
  7. Республиканың су шаруашылығы мәселелері тек **жер беті суларын шектеп пайдалану** және **қандай суларының** ресурстарын **меңгеру** есебінен ғана шешілуі мүмкін?
- Әр топқа 2 сұрақтан таратылады

Нақты мәлімет алуға арналған тапсырма:

«Дұрыс-бұрыс» кестесі бойынша ауызша жұмыс жасайды

ақпарат	дұрыс	бұрыс
Су ресурстарын қорғау және рационалды пайдалану мәселесі		

ҚБ
Бағдаршам

адамзат үшін өмірлік маңызды мәселе болып табылады		
Табиғаттағы су айналымының арқасында жердегі су ресурстары таусылады		
Планетамыздың кейбір бөліктерінде табиғи жағдайлардың жағымсыз болуына байланысты ащы су ресурстары жеткіліксіз.		
Қазақстан жер региондарының ішіндегі сумен аз қамтамасыз етілген елдердің қатарына жатады.		

Тыңдалымнан кейінгі тапсырма:

Мақсаты: кестеге түсірілген мәліметтерге күшейткіш үстеулерді қолданып, баға береді

Талқылауға арналған сұрақтар:

«Барлық факторларды сараптап, есепке алу» әдісі

Кестені толықтырыңыздар

Су мәселесі (ең, тым, өте, нағыз, аса)	Суды қорғау шаралары	Нәтижесі
Сумен қамтамасыздандырылу деңгейі бойынша Қазақстан ТМД елдерінің ішіндегі ең соңғы орынды алады	Жер беті суларын шектеп пайдалану және жер асты суларының ресурстарын меңгеру	Су ресурстарын қорғау және рационалды пайдалану

	<p>Су ресурстарын өте жақсы қорғау</p>	<p>«Су кодексі» заңын қабылдау</p>	<p>Су қорын пайдалану мен қорғаудың тиімділігін арттыруға бағытталған</p>	<p>Сабақтың басында тақтаға не плакатқа жазылған «Су ресурстарын қалай қорғауға болады?» деген «5 сұраққа» жазған жауаптарын қайта оқып, оған жаңадан алған білімдерін қосады. Қорытынды шығарады Тапсырма: Сонымен, сабақтың басында қойылған сұрағымызға назар аударайық, осы жазған жауаптарына не қосарсыздар?</p> <p>ББ стандартынан (оқу мақсатынан) жоғары тапсырма: Дарынды балаларға арналған тапсырма: Жаңа сөздерді қолдану арқылы оқиға желісін сақтай отырып, шынайы және ойдан құрастырылған оқиғаларды ауызша баяндайды Тақырыбы «Егер мен адамдармен Су атынан сөйлесем..», мысалы, «Егер мен Су болсам, адамдарға айтар едім: Менімен дос болыңдар. Мен таза болуды ұнатамын. Мені қорғау керек»</p> <p>Сусыз тіршілік бар ма? - Жер бетіндегі су көлемі қанша? - Қай елдер ауыз суды сатып алады? - Біріккен Ұлттар Ұйымының келешекке берген жорамалы қандай? - Қазақстандағы су қоры қандай? - Балқаш көлі туралы не айтылған?</p>			
<p>Сабақтыңсоңы</p>	<p>Рефлексия «Аяқталмаған сөйлем» әдісі арқылы оқушылардың жеңістері мен қиыншылықтарын, бүгінгі сабақта қолданған ұнаған/ұнамаған тәсілдерді анықтай аламын.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.Менің ойымша, мен үйрендім ... 			<p>Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен тұжырымдарына байланысты кері</p>		<p>Рефлексия парағы</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> • 2.Ерекше қызықты болғаны ... • 3.Мені таңғалдырғаны... • 4.Маған ұнағаны ... <p>5. Оңай болған жоқ, дегенмен ...</p>	байланыс жасайды.		
--	--	-------------------	--	--

Қосымша ақпарат

Саралау –оқушыларға қалай көбірек қолдау көрсетуді жоспарлайсыз? Қабілеті жоғары оқушыларға қандай міндетқоюдыжоспарлапотырсыз?	Бағалау - оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?	Денсаулық пен қауіпсіздік техникасының сақталуы
2.	Мұғалімнің ауызша кері байланысы	Ақпарат іздестіру кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау

Бөлім	«Балдәурен» РОСО			
Педагогтың аты-жөні	Майлыбекова З.Ш			
Күні				
Сынып	Қатысушылар саны	Қатыспағандар саны		
Сабақтың тақырыбы	Су ресурстарының экологиялық проблемалары			
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	9.3.3.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде су ресурстарының экологиялық проблемаларын талдап, шешу жолдарын ұсынады			
Сабақтың мақсаты	<p>Барлық оқушылар: Су ресурстарының экологиялық проблемаларын талдайды, шешу жолдарын саралайды</p> <p>Оқушылардың басым бөлігі: Құрлық суларының шаруашылықтағы проблемалық маңызын талқылайды.</p> <p>Кейбір оқушылар: Жергілікті жер бойынша өз өлкелерінің су экологиялық мәселелерін ашып талдайды.</p>			
Бағалау критерииі	<p>1. Су ресурстарының экологиялық проблемаларын талдап, шешу жолдарын саралап ұсынады.</p> <p>2. Құрлық суларының шаруашылықтағы проблемалық маңызын талқылай алады.</p> <p>3. Жергілікті жер бойынша өз өлкелерінің экологиялық мәселелерін ашып талдай алады.</p>			
Сабақтың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	<p>Ұйымдастыру кезеңі; Мозайка әдісі арқылы 3 топқа бөлу: 1-топ өзен- көлдер , 2-топ: жер асты сулары, 3-топ: мұздықтар</p> <p>ТЖ. Тапсырма №1 «Су ресурстарының экологиялық проблемаларын анықтап, шешу жолдарын ұсыну» Оқулықпен жұмыс., мәтінді оқиды, оқыған соң кестені толтырады. «Төрт сөйлем» әдісі (кестедегі сөйлемдер) бойынша: пікірлесу, дәлелдеу, мысал келтіру, қорытындылау – тапсырмасы.</p>	Оқушы өз жұбын табады Әдіс арқылы қайталау Сұрақ жауап орындайды	Қалыптастырушы бағалау Кері байланыс	Ұялы телефон Және интернет желілері Кітап

	<table border="1" data-bbox="488 268 1451 480"> <tr> <td data-bbox="488 268 728 408">Еліміздегі суға қатысты экологиялық мәселе</td> <td data-bbox="728 268 967 408">Пайда болу себебі</td> <td data-bbox="967 268 1207 408">Экологиялық мәселенің салдары</td> <td data-bbox="1207 268 1451 408">Шешу жолдары</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table> <p data-bbox="488 523 1451 703">Дескрипторлар: - Еліміздегі су ресурстарының экологиялық проблемаларын анықтайды. - Экологиялық мәселелердің себептерін жазады. - Экологиялық мәселелердің салдарын анықтайды. - Экологиялық проблемаларды шешу жолдарын ұсынады.</p>	Еліміздегі суға қатысты экологиялық мәселе	Пайда болу себебі	Экологиялық мәселенің салдары	Шешу жолдары											
Еліміздегі суға қатысты экологиялық мәселе	Пайда болу себебі	Экологиялық мәселенің салдары	Шешу жолдары													
Ортасы	<p data-bbox="389 751 1438 943">Тапсырма №2 «Кешенді постер» әдісі Құрлық суларының шаруашылықтағы проблемалық маңызын «кешенді постер» әдісі арқылы талқылау, шешу жолдарын жазу. (Құрлық суларының шаруашылықтағы проблемалық маңызын 1 бағанға, шешу жолдарын келесі топ екінші бағанға жазады)</p> <p data-bbox="613 948 748 975">Өзен-көл</p> <table border="1" data-bbox="452 979 1227 1094"> <tr> <td data-bbox="452 979 846 1015">1 топ</td> <td data-bbox="846 979 1227 1015">2 топ</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </table> <p data-bbox="613 1134 875 1166">Жер асты сулары</p> <table border="1" data-bbox="452 1171 1227 1286"> <tr> <td data-bbox="452 1171 846 1206">1 топ</td> <td data-bbox="846 1171 1227 1206">2 топ</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </table> <p data-bbox="613 1326 786 1358">Мұздықтар</p> <table border="1" data-bbox="452 1362 1227 1477"> <tr> <td data-bbox="452 1362 846 1398">1 топ</td> <td data-bbox="846 1362 1227 1398">2 топ</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>	1 топ	2 топ			1 топ	2 топ			1 топ	2 топ			<p data-bbox="1464 751 1738 1206">Арнайы ресурстар арқылы жаңа тақырыпты талдайды Жұп бойынша Жеке, өзара тақырыпты түсінгендерін мұғалімге қол көтеру арқылы білдіреді</p> <p data-bbox="1464 1390 1626 1461">Слайдта көрсетілген</p>	<p data-bbox="1765 751 1984 1445">Бағалау критерийлер 1.Ертегідегі негізгі кейіпкерлердің портретін жинақтайды. 2.Кейіпкердің образына қызмет етіп тұрған маңызды әрекеттерін талдайды. 3.Жинақталған ақпараттар негізінде кейіпкер образына</p>	<p data-bbox="2018 791 2141 911">Ашық сұрап-жауаптар</p>
1 топ	2 топ															
1 топ	2 топ															
1 топ	2 топ															

	<p>Дескрипторлар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өзен-көл суларының шаруашылықта қолданылу мақсатын,проблемасын жазады 2. Жер асты суларының шаруашылықта қолданылу мақсатын,проблемасын жазады 3. Мұздықтардың шаруашылықта қолданылу мақсатын,проблемасын жазады 4. Өзен-көл суларының проблемасының шешу жолдарын ұсынады. 5. Жер асты суларының проблемасының шешу жолдарын ұсынады. 6. Мұздық суларының проблемасының шешу жолдарын ұсынады. <p>ҚБ.«Үш мадақтау бір әрекет»әдісі</p> <p>Оқушыларға су ластану схемасы көрсетілген сурет ұсыну. Су қалай ластанады? Суретпен жұмыс жасау барысында суды ластайтын барлық нысандарды атап шығады. (қосымша №2)</p> <p>КЕЙС-СТАДИ</p> <p>I-топ. "Құрлық суларының экологиялық мәселелерінің жіктелімі"» тақырыбында постер арқылы жаңа тақырыптың маңыздылығын ашу.</p> <p>II - топ. "Арал теңізі қасіреті"» тақырыбында постер арқылы жаңа тақырыптың маңыздылығын ашу.</p> <p>III-топ. "Мұздықтар еруде,сырқат Ертіс"» тақырыбында постер арқылы жаңа тақырыптың маңыздылығын ашу.</p> <p>IV - топ. "Құрлық суларындағы экологиялық мәселелерді шешу жолдары"» тақырыбында постер арқылы жаңа тақырыптың маңыздылығын ашу.</p> <p>Дескриптор:</p> <p>Құрлық суларындағы экологиялық мәселелерді жіктей алады. Құрлық суларындағы экологиялық апаттардың туындау себебін біледі. Құрлық суларындағы экологиялық мәселелердің шешу жолдарын ұсына алады.</p> <p>Оқушыларға қосымша дерек ретінде беруге болады. Судың сарқылуы мен ластануы мәселесін шешу үшін төмендегі іс-шараларды жүзеге асыру қажет: суды тиімді пайдалану технологияларын қолдану;</p>	<p>ресурстарды талқылайды</p> <p>Видеороликтан тақырыпқа сай берілген түсініктерді дамыту арқылы, мәтіндегі тапсырмаларды орындау барысында ой өрісін жетілдіру арқылы бәсекелеседі</p> <p>Слайдта берілген сұрақ жауапты орындайды Сұрақ жауап арқылы сұраққа жауап береді, логикалық ойлай білуі мен сыни көзқарасы таныта білу дағдылары</p>	<p>қатысты өз көзқарасын білдіреді</p> <p>Дескрипторлар</p> <p>1.Әр оқушы ертегіден өзіне тиісті кейіпкерлердің портретіне қатысты сөз тіркестері мен сөйлемдерді анықтайды. 2.Әр оқушы кейіпкердің ең маңызды үш әрекетін анықтайды</p> <p>Бағалау парақшасын</p>	
--	--	---	---	--

	<p>өндірісте суды бірнеше рет қайталап пайдалану; ауыз су мақсатында берілетін суды өндірістік процестерде пайдаланбау. Бұл әсіресе, жоғары сапалы жер асты суларына қатысты; ауыз суды тамаққа, тұрмыстық мақсатта пайдаланатын судан бөлек кұбырмен беру. Суды мөлшерлі түрде беру және оның ысырап болуына жол бермеу; суға экономикалық тұрғыдан негізделген баға қою. Нақты бағалау нәтижесінде судың ысырап болуын біршама төмендетуге болады. ӨЗАРА БАҒАЛАУ. «Бір маркер» әдісі арқылы топтар бір-бірін бағалайды. Тапсырма №3. «5 минуттық эссе» әдісі. жергілікті жердегі өзеннің экологиялық жағдайына эссе жазу, проблемаларын қамту, талдау. Дескриптор: -Жергілікті жер бойынша өз өлкелерінің су экологиялық мәселелерін талдады. -Өзекті мәселелерді қамтыды. ҚБ. Оқушылар өзара бірін-бірі тексеру.«Екі жұлдыз, бір тілек» ҚҚК әдісі</p>	қалыптасады	толтырады. ҚБ Бағдаршам	
Сабақтың соңы	<p>Ойтолғаныс «3-2-1» Бүгінгі сабақтан алған 3 маңызды ақпарат; Бүгінгі сабақта қиындық тудырған 2 аспекті; Бүгінгі сабақта ұнаған 1 іс-әрекет Кері байланыс «3 минуттық үзіліс» 4. Маған ұнады 5. Маған қиындық туғызды 6. Мен хабардар болдым 4.Мені таңқалдырды Рефлексия «Екі жұлдыз, бір тілек» - Сабақ уақытында орындаған жұмыстарын бағалау үшін білім алушыларға дескрипторлар арқылы өзін-өзі бағалауды жүргізуді ұсынамын.</p>	Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен тұжырымдарына байланысты кері байланыс жасайды.		Рефлексия парағы

Қосымша ақпарат		
Саралау –оқушыларға қалай көбірек қолдау көрсетуді жоспарлайсыз? Қабілеті жоғары оқушыларға қандай міндетқоюдыжоспарлапотырсыз?	Бағалау - оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?	Денсаулық пен қауіпсіздік техникасының сақталуы
6.	Мұғалімнің ауызша кері байланысы	Ақпарат іздестіру кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау

Бөлім	«Балдәурен» РОСО	
Педагогтың аты-жөні	Майлыбекова З.Ш	
Күні		
Сынып	Қатысушылар саны	Қатыспағандар саны
Сабақтың тақырыбы	Қазақстанның ішкі суларының геосаяси проблемалары	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	9.3.3.5 Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын жіктеп шешу жолдарын ұсынады: трансшекаралық өзендер, Каспий теңізінің мәртебесі БЖБ	
Сабақтың мақсаты	<p>Барлық оқушылардың қолынан келеді:</p> <p>Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын жіктеп шешу жолдарын ұсынады</p> <p>Көпшілік оқушылардың қолынан келеді:</p> <p>Жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде құрлық суларының экологиялық проблемаларын жіктеп, анықтайды</p> <p>Кейбір оқушылардың қолынан келеді</p> <p>Жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде құрлық суларының экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады</p>	
Бағалау критерииі	<p>Оқушылар су апаттарының түрлерін, пайда болуын зерттеп, анықтай алады. (айтылым, оқылым, жазылым дағдылары) дамиды.</p> <p>Пәнге тән лексика мен терминология:</p> <p>Су тасқыны, нөсер, ұзақ жауын-шашын; қардың еруі;цунами; Өзен түбінің көтерілуі;</p>	

	<p>Жасанды су қоймаларының бұзылуы</p> <p>Диалог пен жазу үшін пайдалы сөздер мен тіркестер:</p> <p>құрлық суларының ..... проблемаларын жіктеу</p> <p>шешу жолдарын ұсыну.....</p>			
Сабақтың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	<p>Қызығушылықты ояту үшін миға шабуыл.</p> <p>Жұпта тақырыпқа ену үшін сұрақтарға жауап береді:</p> <p>Үй тапсырмасын қайталау.</p> <p>Оқушыларға сұрақтар қою.</p> <p>Оқушыларға мақал – мәтелдер айтқызу. Отбасы және Отан туралы.</p> <p>Үй тапсырмасын тексеру кезеңі:</p> <p>Сыни тұрғыдан ойлауға</p> <p>Қазақстандағы қандай өзендерді білесіңдер?</p> <p>Сабақтың тақырыбы мен мақсатымен таныстыру</p> <p>Жетістік критерийлерін болжайды;</p> <p>Жетістік критерийлерімен және дескрипторлармен танысады</p>	<p>Оқушы өз жұбын табады</p> <p>Әдіс арқылы қайталау</p> <p>Сұрақ жауап орындайды</p>	<p>Қол шапалақ</p>	<p>Слайд 6-7</p> <p>Дидактикалық материалдар №1</p>
Ортасы	<p>Қазақстан Республикасы аумағындағы барлық сулар, өзендер, көлдер, мұздықтар, су қоймаларын, басқа да жер үсті су көздерін, жер асты суларына енетін бірыңғай су қорын құрайды, олардың жалпы қоры 450 млн км³ дейін бағалайды. Қазақстан өзендерін қоректендіретін негізгі көздер мұздықтар болып табылады, олардың ауданы 2 мың км², ал көлемі – 98 км³ артық немесе Балқаш көліндегі судың көлеміне тең.</p>	<p>Слайдта көрсетілген ресурстарды талқылайды</p>	<p>Смаликтер арқылы ҚБ өзін өзі бағалау</p>	<p>Слайдар</p>

	<p>Қазақстанда шамамен 85 мың өзен және уақытша иірімдер кездеседі, олардың 8 мың өзен ұзын арнасымен, олардың ұзындығы 10 км-ден артық. Маңызды өзендерге Орал, Ертіс, Сырдария, Есіл, Ойыл, Тобыл, Есіл, Сағыз, Жем, Үлкен және кіші Өзен, Торғай, Ырғыз, Нұра, Шідерті, Сілеті, Сарысу, Арыс, Талас, Шу, Қаратал, Іле, Ақсу, Лепсі және т.б. өзендерді жатқызуға болады. Қазақстан өзендерінің орташа алғандағы көп жылғы ағыстары шамамен 101 млн км³ құрайды, олардың ішінде тек 56,5 млн км³ ғана республика аумағында қалыптасады. Қалған көлемі – 44,5 млн км³ шекаралас мемлекеттерден келіп түседі. Республикада 48 мың көлдің ауданы 1 га астам жерді алып жатыр. Бұдан басқа республикада шамамен 4 мың тоған мен 204 су қоймасы бар. Жер үсті су ресурстары республика бойынша біркелкі таралмаған. Шығыс Қазақстанда – 200-290 мың м³/км² барынша қамтылған, ең аз қамтылған – Батыс Қазақстан, соның ішінде әсіресе Маңғыстау облысы – 0,36 мыңға дейін м³/км². Қазақстанның жер асты суларының қоры 61 км³ деп бағаланады, соның ішінде тұщысы – шамамен 58 км³. Қазақстанның барлық өзендері ішкі және трансшекаралық деп бөлінеді. Республикамызда барынша созылып жатқан ішкі жер үсті өзендері – Нұра, Торғай, Ойыл, Сарысу, Ембі, Ырғыз, Сағыз, Үлкен Өзен (1000 км-ге дейін) болып табылады.</p> <p>Қазақстан Республикасының негізгі ірі трансшекаралық су объектілері Орал, Тобыл, Есіл, Ертіс, Іле, Сырдария, Шу мен Талас болып табылады. Трансшекаралық су ресурстарын ұтымды пайдалану тек экономикалық және экологиялық маңызымен қатар, саяси және халықаралық маңызы да бар. Су ресурстарының экологиялық жүйесі жеткілікті байланысқан, біртіндеп құлдырау үстінде және су ресурстарының биожүйесін сақтау мен қолдау бойынша келісілген бірлескен әрекет ету үшін барлық трансшекаралық мемлекеттердің күшін біріктіруді қажет етеді.</p>	<p>Видеороликтан тақырыпқа сай берілген түсініктерді дамыту арқылы, мәтіндегі тапсырмаларды орындау барысында ой өрісін жетілдіру арқылы бәсекелеседі</p> <p>Слайдта берілген сұрақ жауапты орындайды Сұрақ жауап арқылы сұраққа</p>		<p>Ашық сұрап-жауаптар</p>
--	---	--	--	----------------------------

Тапсырма

Суретте Арал теңізі көлемінің жылдар бойынша өзгерісі берілген. Теңіз көлемінің өзгеруіне әсер еткен негізгі факторды анықтаңыз

- Қандай экологиялық проблемалар туындағанын жазыңыз.
- Қазіргі уақытта Арал теңізін қалпына келтіру туралы мемлекет тарапынан жасалып жатқан шараларды қысқаша сипаттаңыз.
- Проблеманы шешу жолдарын ұсыныңыз

теңіз көлемінің өзгеруіне әсер еткен негізгі факторды анықтайды;

- экологиялық проблемаларды сипаттайды;
- мемлекет тарапынан жасалған ішараларды атайды;
- проблеманы шешу жолдарын ұсынады

«Постер» әдісі. (Ж) «Түртіп алу» әдісі. Көрсетілген әдістер арқылы оқушының оқылым, жазылым, айтылым дағдылары дамиды.

I-топ. "Құрлық суларының экологиялық мәселелерінің жіктелімі"» тақырыбында постер арқылы жаңа тақырыптың маңыздылығын ашу.

II - топ. "Арал теңізі қасіреті"» тақырыбында постер арқылы жаңа тақырыптың маңыздылығын ашу.

III-топ. "Мұздықтар еруде, сырқат Ертіс"» тақырыбында постер арқылы жаңа тақырыптың маңыздылығын ашу.

IV - топ. "Құрлық суларындағы экологиялық мәселелерді шешу жолдары"»

жауап береді,
логикалық ойлай
білуі мен сыни
көзқарасы таныта
білу дағдылары
қалыптасады

ҚБ:
«Баспалдақ»
әдісі 1.Білімім
төмен
2.Орташа
3.Орташадан
жоғары 4.
Жоғары
ҚБ: Мұғалім
тарапынан
жүретін
бағалау
«Ауызша
мадақтау

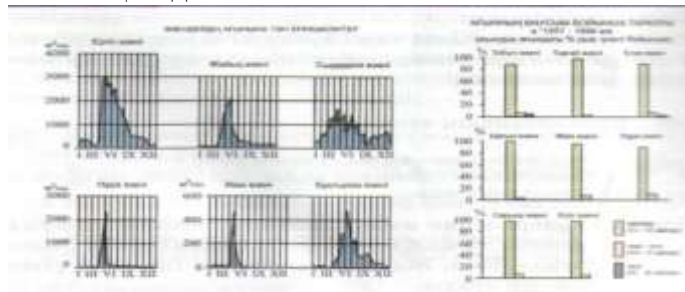
тақырыбында постер арқылы жаңа тақырыптың маңыздылығын ашу.

Дескриптор:

Құрлық суларындағы экологиялық мәселелерді жіктей алады.
 Құрлық суларындағы экологиялық апаттардың туындау себебін біледі.
 Құрлық суларындағы экологиялық мәселелердің шешу жолдарын ұсына алады.

Қ/б: «Екі жұлдыз, бір тілек» арқылы жазбаша бағалау.

1 топ: оқулықтың 107 бетіндегі графикалық кестені қолданып Жылдың қай мауысымда Нұра, Жем, Бұқтырма, Сырдария өзендерінің суы мол және аз кезі байқалады? Не себептен?

2 топ: Бұл қай өзен?

Өзен	Су шығыны	Салалары	Көрсеткіші	Еліміздегі ұзындығы	Өзен	
					бастауы	Сағасы
Ертіс	960 м³/с	Үзбі, Шар, Бұқтырма	Аралас	1700 км	Алтай	Обь
Жайық	400 м³/с	Салар, Ор, Ойыл, Сағыз	Қар суы	1082 км	Орал	Каспий
Сырдария	673 м³/с	Арал, Түрген, Талар	Қар, мұз	1400	Тың-Шың	Арал
Іле	464 м³/с	Күрті, Шілік	Қар, мұз	815 км	Тың-Шың	Балқаш

3 топ: Алаптар бойынша өзендерді кескін картаға түсіру.

4 топ: Географиялық диктант

1. Бұл өзен тау мұздықтарынан басталып, солтүстік – шығысқа қарай ағып, үлкен көлге келіп құяды. Су шығынының жаз бен көктем мезгіліндегі үлесі 47%. Еліміздегі ең лайлы өзен. Лайлығы - 1200г/м³.

	<p>Қазақстан аумағында бір ғана саласы бар. Жағалауында халық тығыз қоныстанған және суармалы егіншілік жақсы дамыған. Бұл <u>Сырдария</u> өзені <u>Арал теңізі</u> алабына жатады.</p> <p>2. Жыл бойы суы мол болады. Өзеннің орта ағысы Қазақстан жерімен өтеді. Өзен бойында ірі бөгендер мен су электр станциялары көп салынған. Бұл өзен халық шаруашылығы үшін өте маңызды рол атқарады. Өзеннің барлық бөлігінде кеме жүзуге қолайлы. Өзен суы Орталық Қазақстанның және Шығыс Қазақстанның өндіріс орындарын сумен қамтамасыз етеді.</p> <p><u>Солтүстік мұзды мұхит</u> алабына жататын <u>Ертіс</u> өзені Қазақстанның ірі өзені болып саналады.</p> <p>3. Суының молдығы жөнінен елімізде үшінші орын алады. Негізінен қар және мұз суымен қоректенеді. Өзен алабындағы тау өзендерінде тасқын жиі болып тұрады. Басында тау өзені болғанымен орта және төменгі ағысында жазық өзенге айналады. Өзеннің Қазақстан жеріндегі ұзындығы 815 км. Өзен алқабында еліміздегі ең ірі қала орналасқан.</p> <p>Бұл <u>Іле</u> өзені <u>Балқаш-Алакөл</u> алабына жатады.</p> <p>4. Еліміздегі бұл өзен солтүстіктен оңтүстік бағытқа қарай ағады. Жылдық су шығынының 80% көктем мезгіліне келеді. Өзен өте бағалы бекіре балығымен әйгілі. Бұл өзеннен Жем мұнай кәсіпшілігі су құбыры тартылған. Өзен атырауы екі тармаққа бөлінген. Өзен жағалауында құм, саздан түзілген биік жарқабақтар көп.</p> <p><u>Жайық</u> өзені <u>Каспий теңізі</u> алабына жатады.</p>			
Сабақтың соңы	<p>Рефлексия. Оқушылар қиық қағаздарға жазып береді.</p> <p>Сабақта маған не пайдалы болды?</p> <p>Сабақта маған не қызықты болды?</p> <p>Сабақта маған не қиын болды?</p>	Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен тұжырымдарына байланысты кері байланыс жасайды.		Рефлексия парағы
<i>Сабақ бойынша рефлексия</i>				

<p>Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?</p> <p>Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?</p> <p>Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба?</p> <p>Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен</p>	
--	--

<p>Жалпы бағалау</p> <p>Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?</p> <p>1:</p> <p>2:</p> <p>Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?</p> <p>1:</p> <p>Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?</p>
--

Бөлім	«Балдәурен» РОСО	
Педагогтың аты-жөні	Майлыбекова З.Ш	
Күні		
Сынып	Қатысушылар саны	Қатыспағандар саны
Сабақтың тақырыбы	Қазақстанның ішкі суларының геосаяси проблемалары	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	9.3.3.5 Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын жіктеп шешу жолдарын ұсынады: трансшекаралық өзендер, Каспий теңізінің мәртебесі	
Сабақтың мақсаты	Қазақстандағы негізгі өзен суларын, трансшекаралық өзендерді біледі Трансшекаралық өзендердің суын қолдану кезінде туындайтын геосаяси проблемаларды анықтайды және шешу жолдарын	

	ұсынады Каспий теңізінің мәртебесін анықтап, бағалайды			
Бағалау критерииі	Қазақстандағы негізгі өзен суларын, трансшекаралық өзендерді біледі Трансшекаралық өзендердің суын қолдану кезінде туындайтын геосаяси проблемаларды анықтайды және шешу жолдарын ұсынады Каспий теңізінің мәртебесін анықтап, бағалайды			
Сабактың кезеңі/ уақыты	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	Сәлемдесу. Топқа бөлу «Номенклатура бойынша» (3 топ құру) 1 Өзендер/атаулары/ 2 Көлдер /атаулары/ 3Жерасты сулары,мұздықтар /атаулары/ - Алдыңғы біліммен байланыстыру: «Сұрақтарды қағып ал» әдісі 1.Қазақстанның аумағында өзен жүйесі қалай орналасқан? Оның себебін қалай түсідіруге болады? 2.Қазақстан өзендері қоректенуіне қарай қандай типтерге бөлінеді? 3.Қандай өзендердің көктем мен жазда суы мол болады? Не себептен? Оқушылар өз гипотезаларын шығарады Қалыптастырушы бағалау:«Бас бармақ»	Оқушы өз жұбын табады Әдіс арқылы қайталау Сұрақ жауап орындайды	Қол шапалақ	дидактикалы қ материалдар . Интерактивті тақ
Ортасы	Жеке жұмыс Мәтінмен жұмыс істеп, трансшекаралық өзендерді дәптерге жазады және кескін картаға өзендерді түсіреді Дескриптор Өзендерді анықтаса 1 балл Кескін картаға түсірсе 1 балл Топтық жұмыс Ғаламторды қолдана отырып, Қазақстандағы трансшекаралық өзендерді	Арнайы ресурстар арқылы жаңа тақырыпты талдайды Жұп бойынша Жеке, өзара тақырыпты түсінгендерін	Смаликтер арқылы ҚБ өзін өзі бағалау	http://ikitap.kz/audiobook/5189-kerqula_atty_kendebaj/5189-kerqula_atty_kendebaj

	<p>колдану кезінде туындайтын проблемаларды анықтаңыз. Постер, интервью, газет түрінде сынып алдында қорғасаңыздар болады. Қорғауға 3 минут</p> <p>1 топ. Жайық 2 топ. Іле 3 топ. Сырдария 4 топ. Ертіс</p> <p>Дескриптор</p> <p>Проблемаларды анықтаса 1 балл Шешу жолдарын ұсынса 1 балл Көрнекілік болса 1 балл Кескін картадан көрсетсе 1 балл Регламент сақталса 1 балл</p> <p>Каспий теңізі туралы не білесіздер? Оқушылар теңіз туралы не білетіндерін айтады</p> <p>Бейнероликті қарап, теңіз туралы қысқа да болса ақпарат алады</p> <p>Топтық жұмыс</p> <p>2018 жылдың тамыз айының 12-де Ақтау қаласында болған саммитте Каспий теңізінің мәртебесі туралы айтылды. Ғаламторды пайдаланып, Каспий теңізінің мәртебесін анықтаңыз</p> <p>Бейнероликті көріп, бұл саммиттің маңыздылығын түсінеді Каспий теңізінің мәртебесі</p> <p>Тапсырма: «Түрлі-түсті коверт»</p> <p>1 топ: «Ертіс» Оқулықта 216 бет 4 тапсырма: Аумақтың көлділік деңгейін анықтау</p> <p>2 топ: «Жайық» Қазақстанның көлдері мен алаптарын сәкестендіреді және өзендердің шаруашылықтағы маңызын символдар арқылы көрсетеді (Қ-өзен бойындағы қалалар, СЭС-су электр станциялары, К-кеме қатынасы, Т-демалыс пен туризм, Б-балық аулау)</p> <table border="1" data-bbox="392 1380 1153 1452"> <tr> <td data-bbox="392 1380 712 1452">Алаптар</td> <td data-bbox="712 1380 981 1452">Өзендер</td> <td data-bbox="981 1380 1153 1452">Шаруашылық</td> </tr> </table>	Алаптар	Өзендер	Шаруашылық	<p>мұғалімге қол көтеру арқылы білдіреді</p> <p>Слайдта көрсетілген ресурстарды талқылайды</p> <p>Видеороликтан тақырыпқа сай берілген түсініктерді дамыту арқылы, мәтіндегі тапсырмаларды орындау барысында ой өрісін жетілдіру арқылы бәсекелеседі</p>	<p>ҚБ «Бәрекедді, эттеген-ай»</p> <p>Бағалау парақшасын толтырады.</p> <p>ҚБ Бағдаршам</p>	<p>аудиокітап Алты томдық «</p>
Алаптар	Өзендер	Шаруашылық					

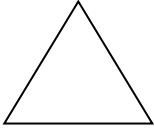
		маңызы
I. Солтүстік Мұзды мұхит алабы	А. Жайық, Жем	
II. Каспий теңізі алабы	В. Тобыл, Есіл, Ертіс	
III. Арал теңізі алабы	С. Нұра	
IV. Алакөл көлі тобының алабы	Г. Лепсі, Қапшағай, Іле	
V. Теңіз көлінің алабы	Ғ. Талас, Сырдария	

3 топ: «Іле» Ертіс өзені, Сырдария өзені, Зайсан көлі, Балқаш көлдерінің модельін құрастыру

4 топ: «Есіл» Картаны пайдалана отырып берілген өзендердің бастауы мен сағасын, қоректену режимін анықтаңдар

Атауы мен ұзындығы	Бастауы	Сағасы	Қоректену режимі
Ертіс (4248 км)			
Сырдария (2219 км)			
Іле (1101 км)			
Жайық (2428 км)			
Есіл (2450 км)			
Тобыл (1591км)			

Слайдта берілген сұрақ жауапты орындайды
Сұрақ жауап арқылы сұраққа жауап береді, логикалық ойлай білуі мен сыни көзқарасы таныта білу дағдылары қалыптасады

	<p><i>Дескриптор:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Қазақстанның табиғат зоналарының көлділік деңгейін есептеп шығарады; ➤ Қазақстанның өзендері мен алаптарын сәйкестендіреді; ➤ Қазақстанның өзендерінің шаруашылық маңызын көрсетеді; ➤ Ертіс өзенінің модельін құрастырады; ➤ Сырдария өзенінің модельін құрастырады; ➤ Зайсан көлінің модельін құрастырады; ➤ Балқаш көлінің модельін құрастырады; ➤ Ертіс өзенінің бастауын, сағасын және қоректену режимін анықтайды; 			
Сабақтың соңы	<p>Білімді бекіту: «Серпілген сауал» әдісі бойынша оқушылар бір-біріне доп лақтыра отырып сұрақтар қояды.</p> <p>Кері байланыс: Оқушыларға рефлексия парағын ұсынамын. Сабақ барысында алған білімдері туралы кері байланыс жазады.</p> <p>«3.2.1.» 3 факт 2 көзқарас 1 тұжырым</p> 	Бүгінгі сабақтан түйген ойлары мен тұжырымдарына байланысты кері байланыс жасайды.		Рефлексия парағы
Қосымша ақпарат				
Саралау – оқушыларға қалай көбірек қолдау көрсетуді жоспарлайсыз? Қабілеті жоғары оқушыларға қандай міндет қоюды жоспарлап отырсыз?	Бағалау - оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?	Денсаулық пен қауіпсіздік техникасының сақталуы		
7. . 8.	Мұғалімнің ауызша кері байланысы	Ақпарат іздестіру кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау		

